

PEDAGOGISCH
BELEIDSPLAN DE ZOETE
BIJTJES

JANUARI 2020

INLEIDING

Kinderen zijn de toekomst en dienen een goede basis mee te krijgen, waarmee zij uiteindelijk zelfstandig in de samenleving kunnen participeren en hun steentje bij kunnen dragen. Kinderopvangorganisaties hebben invloed op het meegeven van deze basis en vanuit de eigen ervaring dat kinderopvang een belangrijke toevoeging geeft aan het leven van jonge kinderen, hebben wij dan ook een eigen kinderdagverblijf en BSO gestart. Kinderdagverblijf en BSO de Zoete Bijtjes is zo ter wereld gekomen en biedt kinderen in de leeftijd van 0 tot 13 jaar opvang aan in het mooie Almere.

Wij vinden het van belang om zoveel mogelijk samen te werken met de ouders en de kinderen om zo de beste en passende begeleiding te bieden. Zo vinden wij het van belang dat ouders op de hoogte zijn van de werk- en zienswijze van kinderdagverblijf de Zoete Bijtjes en staan wij daarnaast ook open voor de wensen en opvoedingsidealen van de ouders. In dit pedagogisch beleidsplan is onze werk- en zienswijze dan ook uitgebreid terug te lezen. Zo wordt er omschreven op welke manier wij kinderen zien, wat wij hen willen meegeven, hoe wij met hen communiceren en hen benaderen, op welke manier wij de kinderen emotionele veiligheid bieden en hoe wij hen stimuleren en begeleiden in de ontwikkeling. Daarnaast is praktische informatie terug te vinden over de stamgroepen, dagindeling, diensten die wij aanbieden, openingstijden, oudercommissie en klachtenregeling. In het laatste hoofdstuk is tot slot informatie terug te vinden over de wet kinderopvang en op welke manier wij hieraan voldoen.

Mochten er eventueel vragen zijn, dan kunt u contact opnemen met ons per mail of telefoon en staan wij u graag te woord.

Wij wensen u heel veel leesplezier!

INHOUDSOPGAVE

Inleiding.....	1
Inhoudsopgave.....	2
Hoofdstuk 1: De zoete bijtjes	4
1.1 De zoete bijtjes.....	4
1.2 Visie	4
Hoofdstuk 2: Kinderen op eigen wijze laten groeien vanuit de juiste begeleiding	5
2.1 Emotionele veiligheid	5
2.1.1 Structuur en grenzen stellen	5
2.1.2 Sensitieve responsiviteit	6
2.1.3 Respect voor de autonomie	7
2.1.4 Praten en uitleggen	8
2.1.5 Vaste gezichten	9
2.1.6 Mentorschap	9
2.1.7 Wennen	10
2.2 Persoonlijke ontwikkeling	11
2.2.1 Motorische vaardigheden	11
2.2.2 Creatieve vaardigheden	13
2.2.3 Cognitieve vaardigheden.....	15
2.2.4 Taalvaardigheden	17
2.2.5 Activiteiten bij De Zoete Bijtjes	19
2.2.6 Ontwikkelingsstimulering.....	19
2.3 Sociale ontwikkeling.....	20
2.3.1 Samenspel	20
2.3.2 Conflicten in het samenspel	21
2.3.3 Interactie kinderen onderling stimuleren	22
2.4 Waarden en normen	22
2.5 Waarnemen van de ontwikkeling	23
2.5.1 Observeren en oudergesprekken.....	23
2.5.2 Overdracht naar school	24
2.5.3 Omgang met bijzonderheden in de ontwikkeling	24
Hoofdstuk 3: De zoete bijtjes informatie voor ouder en kind.....	25
3.1 Stamgroepen	25
3.1.1 Stamgroep	25
3.1.2 Verlaten van de basisgroep	26
3.1.3 Samenvoegen.....	27

3.2 Dagindeling.....	28
3.2.1 Dagindeling.....	28
3.2.2 Slaapbeleid	30
3.3 diensten, extra dagen, en ruildagen.....	30
3.3.1 Extra dagen	30
3.3.2 Ruildagen.....	30
Diensten	30
3.4 Openingstijden en sluitingsdagen	30
3.5 Oudercommissie	31
3.6 Klachten.....	31
Hoofdstuk 4: wet kinderopvang.....	32
4.1 Drie uren regeling	32
4.2 Inzet stagiaires en vrijwilligers	33
4.2.1 Stagiaires:	33
4.2.2 Vrijwilligers.....	34
4.3 Ondersteuning andere volwassenen.....	34
4.4 Beroepskracht kind ratio	35
4.5 Beleid veiligheid en gezondheid.....	35
4.5.1 Vier ogen principe	36
4.5.2 Achterwachtregeling	36
Hoofdstuk 5: oudercommissie en klachten.....	36
5.1 Oudercommissie	36
5.2 klachten.....	37
slotwoord	38

HOOFDSTUK 1: DE ZOETE BIJTJES

1.1 DE ZOETE BIJTJES

De Zoete Bijtjes ziet kinderopvang als een belangrijk onderdeel in het leven van jonge kinderen. Kinderen leren om te gaan met anderen en maken zich spelenderwijs eigen met allerlei vaardigheden. Daarnaast staan ouders, door de samenwerking met de pedagogisch medewerkers, niet alleen voor het verzorgen en opvoeden van de kinderen. Wij willen ouders dan ook het belang van kinderopvang laten ervaren en streven ernaar om de ik-samenleving om te toveren tot een wij-samenleving, waarin verschillende opvoeders zich ontfermen over de kinderen in de samenleving. De oud Afrikaanse uitspraak *“It takes a village to raise a child”*, is dan ook een belangrijke uitspraak voor ons, waarin het erom gaat dat de gemeenschap in de directe omgeving van het kind, zoals vrienden, ouders, opa’s, oma’s, juffen, meesters en pedagogisch medewerkers, allemaal invloed hebben op de ontwikkeling van het kind.

Ouders zien het kinderdagverblijf nog onvoldoende als een opvoedpartner, waarmee zij gezamenlijk de verantwoordelijkheid van het opvoeden en verzorgen van de kinderen dragen. Wij willen dan ook een opvoedpartner zijn van de ouders. Door veelvuldig met de ouders te communiceren en op één lijn te werken wat betreft de opvoeding brengen wij kinderen zo gezamenlijk de juiste normen en waarden, en structuur bij, waardoor zij weten wat er van hen verwacht wordt in de samenleving en hier succesvol aan kunnen deelnemen. Wij zien kinderen als de toekomst en de basis om mee verder te bouwen aan de wereld. Met de juiste begeleiding vanuit de omgeving van kinderen, bieden wij een basis voor een goede toekomst aan. Wij zien kinderen als unieke individuen die de wereld ontdekken door middel van hun primaire aangeboren reacties (nature). Naarmate kinderen ouder worden, worden zij gevormd door de omgeving die hen kennis en vaardigheden bijbrengen en aanleren (nurture). Zo leren kinderen allereerst wat wel en niet mag door verschillende handelingen uit te proberen, waarop zij een positieve of negatieve reactie krijgen van de omgeving. Hierbij is het dus belangrijk dat opvoeders tijdig, duidelijk en consequent optreden in het leven van de kinderen.

Daarnaast vinden wij het belangrijk dat kinderen zich thuis voelen op het kinderdagverblijf, net als dat zij zich thuis voelen bij de vader en moeder. De Zoet Bijtjes en de ouders werken immers op één lijn, waardoor kinderen structuur aangeboden krijgen vanuit hun directe omgeving, wat weer een gevoel van veiligheid en geborgenheid teweegbrengt. Dit gevoel van veiligheid en geborgenheid draagt om zijn beurt weer bij aan het gevoel thuis te zijn, van waaruit kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen op verschillende vlakken.

1.2 VISIE

“Kinderopvang de Zoete Bijtjes ziet ieder kind als een uniek individu dat allereerst reageert vanuit aangeboren reacties en zich tijdens het opgroeien laat vormen door de aangeleerde kennis en vaardigheden vanuit de omgeving. De directe omgeving en gemeenschap waarin kinderen opgroeien, bestaat uit verschillende volwassenen, die allemaal invloed uitoefenen op de ontwikkeling van het kind. Door middel van het zijn van een opvoedpartner van de ouder, ontvangen kinderen zowel op de opvang als thuis dezelfde begeleiding en structuur, en maken de geldende waarden en normen eigen. Door middel van deze juiste begeleiding dragen wij bij aan een veilig en geborgen gevoel van kinderen en bieden hen de basis voor een goed toekomst, waarin zij succesvol kunnen deelnemen aan de samenleving. ”

HOOFDSTUK 2: KINDEREN OP EIGEN WIJZE LATEN GROEIEN VANUIT DE JUISTE BEGELEIDING

2.1 EMOTIONELE VEILIGHEID

Zoals in de visie al omschreven is, achten wij het van belang dat kinderen zich veilig en geborgen voelen. Kinderen moeten zich echt thuis voelen bij de Zoete Bijtjes. Vanuit dit gevoel kunnen kinderen zich optimaal ontwikkelen in de verschillende ontwikkelingsgebieden. Wij hechten dan ook waarde aan *Rust, Regelmaat en Reinheid*, begrippen die hun uitwerking terug vinden in meerdere delen van dit pedagogisch beleidsplan:

- **Rust:** Rusten en slapen is belangrijk voor kinderen. Zij verwerken wat zij geleerd hebben tijdens hun slaap en hebben daarna weer voldoende energie om zich verder te ontwikkelen. Daarnaast groeien kinderen in hun slaap. Ook een rustige omgeving is van belang zodat kinderen niet overprikkeld raken, door bijvoorbeeld te veel speelgoed of ongesorteerd speelgoed. Tot slot dienen kinderen vanuit rust benaderd te worden vanuit de pedagogisch medewerkers.
- **Regelmaat:** Zowel kinderen als volwassenen vinden het fijn om te weten waar zij aan toe zijn en wat er van hen verwacht wordt. Zo kom je niet voor onverwachte gebeurtenissen te staan. Daarom is het van belang dat de pedagogisch medewerkers hun eigen handelen benoemen en uitleggen wat er gaat gebeuren. Daarnaast werken wij volgens een vast dagritme en rituelen.
- **Reinheid:** Een schone leefomgeving, bevordert de gezondheid van de kinderen. Wanneer kinderen zich goed en gezond voelen, hebben zij de energie om de wereld om hen heen te gaan ontdekken. Zo maken kinderen van jongs af aan al kennis met regels omtrent hygiëne door de handen te wassen voor en na het eten, en geven pedagogisch medewerkers zelf het goede voorbeeld aan de kinderen door restjes eten netjes in de prullenbak te gooien en in de elleboog te niezen.

Daarnaast benaderen de pedagogisch medewerkers de kinderen vanuit een zestal interactievaardigheden: *sensitieve responsiviteit, respect voor de autonomie, praten en uitleggen, structuur en grenzen stellen, ontwikkelingsstimulering en het begeleiden van interacties*. Deze vaardigheden zijn van groot belang, gezien deze invloed hebben op de ontwikkeling en het welzijn van de kinderen. Hieronder zijn de eerste 5 interactievaardigheden benoemd. Het begeleiden van interacties en ontwikkelingsstimulering zijn terug te vinden bij de hoofdstukken “Persoonlijke ontwikkeling” en “Sociale ontwikkeling”.

2.1.1 STRUCTUUR EN GRENZEN STELLEN

De hierboven genoemde waarde *Regelmaat*, biedt de kinderen structuur wat hen op hun beurt weer voorspelbaarheid biedt. Elk kind gedijt het best in een omgeving die duidelijke rituelen, structuur en grenzen heeft, omdat hij zich daar veilig en geborgen in voelt. Bij een duidelijke structuur en voorspelbaarheid kunnen kinderen zich voorbereiden op wat komen gaat, doordat zij weten waar zij aan toe zijn. Regels en grenzen bieden kinderen daarnaast duidelijkheid in wat er van hen verwacht wordt. Dit alles zorgt niet alleen voor rust, maar ook voor emotionele veiligheid. Vanuit deze emotionele veiligheid kunnen kinderen zich volop storten op het verkennen van hun omgeving. Bij kinderopvang de Zoete Bijtjes bieden wij kinderen structuur en grenzen aan op de volgende manier:

- **Dagritme:**

Zo volgen wij een vast dagritme, waarin kinderen vaste speel-, eet -en slaapmomenten doorlopen. Door middel van dagritmekaarten waarop het dagritme uitgebeeld staat, wordt het dagritme kenbaar gemaakt aan de kinderen. Hierdoor weten zij precies wanneer zij wat gaan doen en wat er van hen hierin verwacht wordt. Dit dagritme geldt in het bijzonder voor de dreumesen en peuters. Omdat baby's veelal nog een eigen ritme van thuis hebben, volgen wij vooral dit eigen ritme en bieden hen voeding, slaap- en eetmomenten aan naar behoefte.

Daarnaast maken wij de omgeving van de kinderen zoveel mogelijk voorspelbaar door ons eigen handelen te benoemen en dat van de kinderen. Op deze manier weten kinderen waar zij aan toe zijn, wat er hen te wachten staat en wat er om hen heen gebeurt: *Petra van 6 maanden wordt verschoont. De pedagogisch medewerker benoemt precies wat zij doet en gaat doen: “Zo dan gaan we jouw broek even uit doen. En dan pak ik even een luier die we zo om jouw billen gaan doen” Ondertussen maakt Max van 1 jaar een geluid, waar Petra van schrikt. “Oh! Dat was Max, die maakte een geluidje. Schrok jij daar een beetje van?”*

- **Rituelen, regels en grenzen:**

De Zoete Bijtjes doorloopt verschillende rituelen met de kinderen, wat hen ook weer de vastigheid en voorspelbaarheid biedt die zij nodig hebben. Hierbij kan gedacht worden aan het vieren van verjaardagen en traditionele feestdagen als Sinterklaas en Kerst, maar daarnaast bevat het dagritme ook bepaalde rituelen als het wassen van de handen voor we aan tafel gaan, het doortrekken van het toilet na het plassen, het opruimen van speelgoed na het spelen en het afruimen van de tafel na het eten. Dit zijn dan ook regels die gelden bij de Zoete Bijtjes waar de kinderen zich aan dienen te houden.

Daarnaast hebben wij regels omtrent veiligheid (op de billen zitten en lopen op de groep) en de omgang met elkaar (naar elkaar luisteren, elkaar helpen, op de beurt wachten, samen spelen). Door middel van het opstellen van duidelijke regels weten kinderen precies wat er van hen verwacht wordt, wat zij van anderen mogen verwachten en wordt hen discipline bijgebracht. Wanneer kinderen zich niet aan geldende regels houden, grijpen de pedagogisch medewerkers in door hen allereerst te herinneren aan de regel en eventueel het benoemen van het gevolg van het gedrag: *“Wij zitten op onze billen, Dave, anders vallen we”*. Mocht het zo zijn dat kinderen de regels blijven overtreden dan corrigeren de pedagogisch medewerkers door een consequentie aan het gedrag te hangen. Dit doen zij door het gedrag van het kind te benoemen en de consequentie die hieraan vast zit te benoemen: *“Luke van 9 jaar speelt een spel op de PlayStation. Hij vloekt tijdens het spelen. De pedagogisch medewerker wijst Luke op de regel: “Luke wij schelden niet, maar praten met nette woorden”. Kort daarna hoort de pedagogisch medewerker Luke weer schelden, zij grijpt in met een consequentie: “Dave, ik heb jou net al gezegd dat ik verwacht dat jij met nette woorden spreekt, nu hoor ik jou weer schelden. Het komende uur mag jij niet meer op de PlayStation”*. Consequenties die wij kunnen hanteren bij de Zoete Bijtjes zijn: het kind uit het spel halen en een ander spel laten doen, het kind een andere activiteit onthouden, het kind laten nadenken op de nadenkstoel of het kind een taak laten uitvoeren. Wanneer iets vaak gebeurt, kijken wij ook naar de oorzaak van het gedrag. Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat een kind niet lekker in zijn vel zit, doordat het ruzie heeft met een vriendje of dat een kind thuis regelmatig een duw krijgt van zijn grotere broer, waardoor hij dit imiteert en op het kinderdagverblijf ook doet. Hierin is overleg met de ouders en het op één lijn werken van uiterst belang.

Daarnaast fungeren de pedagogisch medewerkers en ouders als belangrijke voorbeeldrollen betreft het handelen volgens de regels. Zo zijn naast de pedagogisch medewerkers en de ouders, ook de kinderen op de hoogte van de geldende regels.

- **Rust in de ruimte:**

Wij bieden kinderen een rustige ruimte aan, want zoals bij de waarde *Rust* omschreven is, hebben kinderen baat bij het krijgen van voldoende slaap en een rustige omgeving. Bij de Zoete Bijtjes hebben wij gedurende de dag rustige muziek aan staan en tijdens de breng en haalmomenten klassieke muziek. Daarnaast hangen er diffusers op de groep waar een aangename geur uit komt. Dit alles zorgt ervoor dat ouders en kinderen een warme deken over zich heen krijgen bij binnenkomst op de groepen.

2.1.2 SENSITIEVE RESPONSIVITEIT

Binnen sensitieve responsiviteit staan liefde en begrip centraal. Met deze interactievaardigheid bedoelen we dat pedagogisch medewerkers liefde uitstralen, en ondersteunend en begripvol aanwezig zijn als veilige haven. Zij hebben oog voor het welzijn van de kinderen en de signalen die zij hierin afgeven, en reageren hier tijdig op adequate wijze op. Hierdoor voelt het kind zich begrepen, geaccepteerd en veilig.

Bij kinderdagverblijf de Zoete Bijtjes benaderen wij kinderen vanuit sensitieve responsiviteit op de volgende manieren:

- Wanneer kinderen binnen komen op de groepen, worden zij hartelijk begroet bij naam door de pedagogisch medewerkers en daarnaast nemen de medewerkers op diverse momenten van de dag contactinitiatief met de kinderen. Op deze manier voelt ieder kind zich gezien.
- De pedagogisch medewerkers hebben gedurende de dag een observerende houding, waardoor zij elk individueel kind zien en overzicht houden over de groep.
- De pedagogisch medewerkers maken voortdurend oogcontact met de kinderen, om zo signalen tijdig op te kunnen pikken en wachten daarbij de reactie van een kind af voordat ze reageren.
- Als een kind een signaal afgeeft, in mimiek, woorden of lichaamshouding reageren de pedagogisch medewerkers hierop verbaal door het handelen, behoeftes en emoties te benoemen en daarnaast ook non-verbaal door een knuffel of ander lichamelijk contact te bieden als het kind hier behoefte aan heeft:

Steff van 7 maanden wordt op de groep gebracht door papa. Wanneer papa naar zijn werk toe gaat en de groep verlaat, raakt Steff erg verdrietig. De pedagogisch medewerker loopt naar Steff toe, gaat op ooghoogte zitten en zegt: "Ach Steff, jij vindt het vervelend dat papa weg gaat he? Je bent er helemaal verdrietig van. Kom eens bij mij, dan gaan wij even knuffelen".

De kinderen van de BSO wordt de opdracht gegeven om aan tafel te gaan voor het eetmoment. Rianne zit stil op de bank met haar benen opgekruld. De pedagogisch medewerker loopt naar Rianne toe en zegt: "Rianne, wat zit jij hier stil op de bank, heb je geen honger?". Rianne zegt dat zij een beetje buikpijn heeft. "Och dat is vervelend he..." Rianne knikt. Daarna vertelt zij dat zij ruzie heeft gehad met haar vriendinnetje op school. De pedagogisch medewerker zegt: "Heb je daar misschien een beetje buikpijn door?". Rianne knikt. "Wat vervelend Rianne, dat je je zo rot voelt, ruzies zijn ook niet leuk. Hoe kan ik jou helpen om je weer wat beter te laten voelen?". Rianne geeft de pedagogisch medewerker een knuffel, waarop de pedagogisch medewerker haar terug knuffelt.

- De pedagogisch medewerkers zijn flexibel in hun manier van reageren op de verschillende signalen die kinderen afgeven en sluiten hierin aan op de behoeftes van de kinderen. Zo wordt er altijd op een passende wijze gereageerd op de signalen die kinderen afgeven.
- Pedagogisch medewerkers zijn tijdens vrij spel en activiteiten altijd toegankelijk voor de kinderen, door tussen de spelende kinderen in te zitten, rustig rond te kijken en zo nodig te reageren op signalen van kinderen
- Als pedagogisch medewerkers bij de kinderen weglopen, om bijvoorbeeld iets te pakken, dan benoemen zij aan de kinderen wat zij gaan doen alvorens zij van de kinderen / groep weglopen.
- De pedagogisch medewerkers benoemen zoveel mogelijk de eigen emoties en behoeftes en die van de kinderen, en stimuleren kinderen zoveel mogelijk om hun eigen emoties en behoeftes uit te spreken. Indien een kind geen woorden kan geven aan zijn gevoel en / of emotie zal de pedagogisch medewerker hem begeleiden door dit voor hem te benoemen en te vragen of het klopt dat het kind zich zo voelt of het zo wilt.

Yasper (3 jaar) en Irene (2,5 jaar) zitten aan tafel te tekenen. Irene heeft alvast wat potloden uit het bakje gepakt die zij nodig heeft. Dan pakt Yasper de gele potlood bij haar weg. Irene zegt: "Hey, die heb ik nodig!". Yasper zegt dat hij hem ook nodig heeft. Irene gaat met haar armen over elkaar zitten en stopt met tekenen. De pedagogisch medewerker ziet dit en loopt naar de Irene toe: "Irene, ik zie je met je armen over elkaar zitten en dat je je wenkbrauwen frons, klopt het dat jij een beetje boos bent?". Irene knikt en legt dan uit dat Yasper haar gele potlood had weggepakt. "En daar wilde jij graag mee kleuren, klopt dat?", zegt de pedagogisch medewerker.

- Pedagogisch medewerkers spreken op een rustige toon met de kinderen en maken hierbij altijd oogcontact, in gesprek met het kind stellen zij zoveel mogelijk open vragen. Daarnaast laat de pedagogisch medewerker de kinderen merken dat er naar ze geluisterd wordt door zowel verbaal als non-verbaal te reageren op wat het kind zegt. Dit doen zij onder andere door: door te vragen, samen te vatten wat het kind heeft gezegd, te knikken en te reageren met een toestemmend geluid.
- De pedagogisch medewerkers laten een sensitieve lichaamstaal zien, door op kind hoogte te zitten, vriendelijk de groep rond te kijken, te lachen naar kinderen en een open houding aan te nemen.
- De pedagogisch medewerkers geven regelmatig een concreet compliment aan individuele kinderen: "Sanne, wat een prachtige roze jurk heb jij aan met allemaal bloemen erop. Ik word er helemaal vrolijk van!", "Wat ben jij mooi aan het dansen, Tim", "Oh, wat een mooie glimlach zie ik daar op jouw gezicht Sara!".

2.1.3 RESPECT VOOR DE AUTONOMIE

Bij de Zoete Bijtjes mag elk kind zichzelf zijn en zijn eigen unieke ontwikkeling doormaken. Kinderen mogen groeien in wie zij zijn, met hun eigen karakter, talenten en voorkeuren. Door kinderen aan te spreken op hun individualiteit en zelfstandigheid, krijgen zij de kans om dingen zelfstandig uit te proberen, initiatief te nemen, mee te denken en keuzes te maken. Hierdoor voelen kinderen zich gezien en gehoord als een eigen persoon en ontwikkelen verantwoordelijkheidsgevoel. Bij de Zoete Bijtjes tonen wij respect voor de autonomie van de kinderen door:

- De pedagogisch medewerkers spreken waardering en erkenning uit voor eigen initiatieven, ideeën en gedachten van de kinderen en gaat indien de situatie dit toelaat hierin mee:
De kinderen van de BSO zijn buiten aan het spelen. De pedagogisch medewerker heeft er hoepels bij gepakt en een bal. Ze gaan een spel spelen en de pedagogisch medewerker legt uit hoe het werkt: "Alle kinderen staan in een hoepel, op één kind na. Dit kind staat met een bal in de handen buiten de hoepels. Wanneer ik "Go" zeg stappen alle kinderen uit de hoepel en mag het kind met de bal de kinderen gaan tikken met de bal. Als ik "Stop" zeg, moeten alle kinderen weer in een hoepel gaan staan. Het kind dat geen hoepel heeft, is de nieuwe tikker". Boris

van 11 zegt dat hij nog een idee heeft: *“Juf, zullen we dan ook telkens een hoepel weghalen? Dan zijn er steeds meer tikkers!”, “Dat is een goed idee, Boris. Laten we dat doen!”*, zegt de pedagogisch medewerker.

De dreumesen zijn aan het vingerverven. Daan doet in plaats van zijn vinger, zijn hele hand in de verf en drukt deze vervolgens op het papier. De pedagogisch medewerker ziet dit en zegt: “Kijk nou, Daan verft met zijn hele hand in plaats van met zijn vingertjes, dat kan natuurlijk ook!”

- De pedagogisch medewerker geeft het kind de ruimte om zijn eigen gang te gaan en zijn eigen keuze te maken. Zo mogen de kinderen bijvoorbeeld zelf kiezen waar zij gaan spelen of welk beleg zij op hun broodje willen.
- De pedagogisch medewerkers geven de kinderen de tijd om iets zelf uit te proberen. Als het niet direct lukt dan stimuleren en ondersteunen de pedagogisch medewerkers het kind door middel van de interactievaardigheid praten en uitleggen:

De kinderen van de peutergroep gaan aan tafel om te eten. Fenna van 2 jaar is druk bezig met het oefenen met zelfstandig eten door middel van een lepel. Zo schept zij de yoghurt op haar lepel en brengt het naar haar mond. Net voor haar mond draait zij haar lepel om, waardoor het naar beneden valt. De pedagogisch medewerker ziet dit en zegt: “Fenna, de yoghurt valt naar beneden doordat je de lepel naar beneden draait. Probeer de lepel eens naar je mond te brengen zonder deze om te draaien, dus met de yoghurt naar boven. Kijk zo”. De pedagogisch medewerker doet het voor. Dan probeert Fenna het nog een keer en houdt dit keer de lepel omhoog, waardoor de yoghurt in haar mond komt in plaats van op haar schoot. “Kijk aan, dat je doe heel goed Fenna!”, zegt de pedagogisch medewerker.

De kinderen op de babygroep zijn op de grond aan het spelen. Erik van 7 maanden is druk bezig met het oefenen van kruipen. Hij tijgert nog met name, maar nu ziet de pedagogisch medewerker dat Erik zijn beentjes één voor één onder zich probeert te schuiven. De pedagogisch medewerker gaat ietsje verderop op ooghoogte zitten en zegt: “Erik, ben jij zo druk aan het oefenen met kruipen? Kom maar naar mij toe! Ja, goed zo!”

- De pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen zoveel mogelijk zelf te doen. Zo worden de baby's gestimuleerd om zelf om te rollen, de dreumesen om zelf de broek uit te doen, de peuters om te oefenen op de wc en de schoolgaande kinderen om af te wassen.
- De pedagogisch medewerker voorkomt commanderen en nee zeggen zoveel mogelijk. In plaats daarvan vraagt zij de medewerking van de kinderen: *“Anne, wil jij mij de speen van Teun aangeven?”*, *“Gijs, zou jij mij willen helpen met het afhalen van de stoelen van de tafels?”*

2.1.4 PRATEN EN UITLEGGEN

De pedagogisch medewerkers communiceren voortdurend met de kinderen waarin zij hen voorzien van uitleg en het handelen van zowel henzelf als dat van de kinderen benoemen. Op deze manier worden de omgeving en gebeurtenissen die zich hierin afspelen voorspelbaar voor de kinderen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de interactie tussen de pedagogisch medewerkers en kinderen gelijkwaardig is en dat de pedagogisch medewerker mét de kinderen praat en niet tegen de kinderen. Bij de Zoete Bijtjes wordt deze interactievaardigheid concreet toegepast in de praktijk op de volgende manieren:

- De pedagogisch medewerkers reageren op de contactinitiatieven van kinderen en gaan hierop in door het stellen van open vragen: *“Hoe vond je dat?”*, *“Wat heb je daar allemaal gezien?”*.
- De pedagogisch medewerkers luisteren oprecht naar de kinderen. Zij laten zien en horen dat zij de kinderen hebben gehoord door middel van het reageren met non-verbale en verbale communicatie en komen altijd met een reactie. Dit doen de pedagogisch medewerkers door: aansluitend open vragen te stellen, antwoord te geven op vragen of het verhaal samen te vatten:

Henk van 3 jaar komt met een lach op zijn gezicht binnen op de groep. “Goedemorgen Henk, wat een grote lach heb jij op je gezicht!”. Henk vertelt dat hij gisteren naar de brandweer is geweest. “Woow, de brandweer?” zegt de pedagogisch medewerker, “Wat deed je daar nou?”. Henk vertelt dat hij daar in de brandweerauto mocht gaan zitten. “Jeetje, wat stoer zeg. En hoe vond je dat?”, zegt de pedagogisch medewerker, terwijl zij op ooghoogte zit.

- De pedagogisch medewerkers voeren echte gesprekken met de kinderen in de vorm van een dialoog, waarin praten en luisteren worden afgewisseld:

Quinty van 5 maanden drinkt een flesje bij de pedagogisch medewerker in haar armen en maakt daarbij geluidjes. "Zo te horen vindt jij je fles erg lekker Quinty!", zegt de pedagogisch medewerker terwijl zij Quinty in de ogen kijkt. Dan is het flesje op. "Opperdepop!", zegt de pedagogisch medewerker. Er verschijnt een lach op Quinty's gezicht. De pedagogisch medewerker glimlacht terug. Dan maakt Quinty geluidjes, de pedagogisch medewerker doet de geluidjes na en lacht daarbij naar Quinty.

- De pedagogisch medewerkers stemmen inhoud en taal af op de interesse en het ontwikkelingsniveau van het kind.
- De pedagogisch medewerkers moedigen het kind aan om gedachtes, ideeën en gevoelens te verwoorden en spreken daarnaast ook hun eigen gedachtes, ideeën en gevoelens uit. Daarnaast helpen de pedagogisch medewerker de kinderen om hun verhaal te vertellen.

Een groepje kinderen op de BSO spelen met de blokken. Zij maken een kasteel. Jimmy van 6 jaar probeert ook een blokje op het kasteel te bouwen, maar houdt zich in zodra Sanne er een blokje bouwt en zegt: "Kijk, hier kunnen we de slaapkamer bouwen!". De pedagogisch medewerker ziet hoe Jimmy meerdere pogingen doet om een blokje aan te bouwen, maar zich telkens terugtrekt. De pedagogisch medewerker loopt naar kinderen toe en zegt: "Jimmy, wat wil jij voor moois bouwen aan dit kasteel?"

- De pedagogisch medewerkers benoemen al hun handelingen aan de kinderen. Zij vertellen de kinderen wat zij doen maar geven ook vooraf aan wanneer zij iets van plan zijn om te gaan doen. Dit kunnen kleine verklaringen zijn zoals: *"Ik ga even jouw fles maken, Dani", "Ik leg even dit boekje weg en dan kom ik bij jullie", "Ik ga eventjes naar het toilet toe", "Wij gaan onze handen wassen en aan tafel", "Wij gaan een kring maken"*. Daarnaast gebruiken de pedagogisch medewerkers dagritmekaarten om verklaringen die met het dagritme te maken hebben, te ondersteunen.
- De pedagogisch medewerkers benoemen de handelingen van de kinderen en geven uitleg:

Hans van 1,5 jaar speelt buiten samen met de andere dreumesen van de groep. Hij ziet een bal en rolt deze van zich af. De pedagogisch medewerker ziet dit en zegt: "Hans, wat ben jij leuk met de bal aan het spelen! Je geeft er een zetje aan en hij rolt weg".

2.1.5 VASTE GEZICHTEN

Bij de Zoete Bijtjes werken wij met vast gezichten op de groepen en worden de kinderen opgevangen in vaste stamgroepen. Zo zien de kinderen iedere keer dezelfde kinderen, in dezelfde ruimte, met dezelfde pedagogisch medewerkers. Voor baby's geldt dat zij maximaal twee vaste gezichten hebben en voor dreumesen en peuters maximaal drie vaste gezichten. Voor schoolgaande kinderen geldt het vaste gezichten criterium niet, maar om hen toch deze vastigheid te kunnen bieden, werken wij wel met vaste medewerkers op de BSO. Daarnaast gaat onze voorkeur ernaar uit om kinderen bij voorkeur twee dagen op te vangen bij de Zoete Bijtjes, zodat zij echt kunnen wennen en meekomen met de kinderen, pedagogisch medewerkers en gebruiken op de vaste groep.

2.1.6 MENTORSCHAP

Naast dat wij met vaste gezichten werken, werken wij ook met mentorschap. Zo zijn alle kinderen van kinderdagverblijf de Zoete Bijtjes voorzien van een mentor (één van de vaste medewerkers op de groep). Deze mentor is verantwoordelijk voor het monitoren, observeren en stimuleren van de ontwikkeling van het kind. Daarnaast zijn zij het aanspreekpunt voor zowel ouder als kind. Op deze manier worden de pedagogisch medewerkers, kinderen én ouders in staat gesteld om een vertrouwensband met elkaar op te bouwen, van waaruit op één lijn gewerkt kan worden betreft de verzorging, opvoeding en ontwikkelingsstimulering van de kinderen. De mentor voert dan ook oudergesprekken met de ouders, waar gesproken wordt over de ontwikkeling van het kind, de bevindingen vanuit de observaties en de wekelijkse korte verslagjes, waar de ouders op hun beurt weer op kunnen reageren. Zoals eerder benoemd vinden wij communicatie en het op één lijn werken met de ouders wat betreft opvoeding, van groot belang. Naast het voeren van oudergesprekken, waarin ouders de ruimte krijgen om hun gedachtes, wensen en ideeën te uiten, besteden wij uitgebreid aandacht aan de overdracht naar ouders aan het einde van de dag. Hierin vertellen de pedagogisch medewerkers hoe het met het kind gegaan is, hoe het zich gedragen heeft en wat het allemaal gedaan heeft wat spelen en activiteiten betreft. Daarnaast schrijven de pedagogisch medewerkers aan het einde van de

week een kort verslagje over ieder kind, waar bijvoorbeeld spel of een stapje in de ontwikkeling van het kind kort omschreven wordt. Al zijn het maar vier regels, het gaat erom dat ouders ervaren dat hun kind echt gezien wordt.

Ouders en kind maken nog voordat zij starten bij kinderdagverblijf de Zoete Bijtjes, kennis met de aangewezen mentor in een intakegesprek.

2.1.7 WENNEN

Wennen is een spannende periode voor zowel kinderen als ouders. Daarom willen wij hen ook de ruimte en tijd bieden om te wennen aan de nieuwe omgeving met nieuwe gezichten en gebruiken. Alvorens kinderen komen wennen, nodigen wij ouders en kind een week van te voren uit op de vestiging voor een intakegesprek. Op deze manier kunnen ouders, kind en de aangewezen mentor elkaar alvast leren kennen. In het intakegesprek wordt dan ook gesproken over de gewoontes, behoeftes en het karakter van het kind (hoe eet het kind, hoe drinkt het kind, hoe slaapt het kind, hoe wenst het kind getroost te worden etc.), welke opgeschreven worden. Daarnaast is er de ruimte voor ouders om eventuele vragen te stellen, wensen en (opvoedings-)ideeën uit te spreken. De pedagogisch medewerkers vertellen daarbij wat over de werkwijze, gebruiken en visie van de Zoete Bijtjes. Door het hier voor het wennen al over te hebben, kunnen de pedagogisch medewerkers vanaf wendag 1 al rekening houden met en adequaat inspelen op de behoeftes en wensen van zowel de ouders als het kind. Ook kan er op deze manier vanaf dag 1 al op één lijn gewerkt worden. In het intakegesprek wordt tot slot afgesproken wanneer het kind komt wennen, waarin het onderstaande wenschema wordt aangehouden. Na het intakegesprek mogen ouders en kind even een kijkje nemen op de groep en alvast kennis maken met de pedagogisch medewerkers, kinderen en het speelgoed op de groep.

Het externe wenschema van de Zoete Bijtjes:

Wen dag 1:	De eerste dag komen kinderen twee á drie uurtjes wennen. Ouders en kind worden ontvangen met een warme deken van klassieke muziek en heerlijke geur, waardoor de wendag al in een fijne, ontspannen en rustige sfeer start. De mentor van het kind ontvangt ouders en kind op de groep, stellen hen voor aan de andere medewerkers en kinderen, en maken hen wegwijs op de groep. De ouders mogen maximaal 10 minuten blijven om nog even te knuffelen of te spelen met het kind, en worden dan gevraagd om de groep te verlaten. Wij wijzen ouders erop om het bij kinderen te benoemen als zij de groep verlaten, zodat zij weten waar zij aan toe zijn. De ouders wordt verteld dat zij altijd mogen bellen om te vragen hoe het gaat. Wanneer het wennen op de BSO betreft zijn ouders uiteraard ook van harte welkom om een half uurtje erbij te blijven. De kinderen ontvangen uitleg over de gebruiken van de BSO en worden wegwijs gemaakt op de groep. Daarnaast zal de mentor het BSO kind koppelen aan een ander kind, die hem de groep laat zien en met hem samenspeelt. Op deze manier worden wenkinderen direct opgenomen in de groep en geven wij andere kinderen de verantwoordelijkheid om het kind wegwijs te maken en bij de groep te betrekken. De mentor van het kind zal zich voornamelijk bezig houden met de verzorging en begeleiding van het kind en volgt nauwkeurig hoe het wennen verloopt. Ondertussen maakt de mentor foto's van het kind (bijvoorbeeld tijdens activiteiten) en stuurt deze naar de ouders via de digitale app. Zo worden ouders al voor het einde van de wendag op de hoogte gebracht van hoe het wennen verloopt. Uiteraard vindt er ook aan het einde van de wendag een uitgebreide overdracht plaats tussen mentor, ouders en kind (indien het BSO kinderen betreft), waarin besproken wordt hoe het wennen is verlopen en hoe de ouders het hebben ervaren. Op basis hiervan wordt besloten om het kind nog een tweede of derde dag te laten wennen.
Wen dag 2:	Mocht een kind nog een tweede of derde dag komen wennen, dan kiezen wij ervoor om de duur van het wennen uit te breiden of eventueel op een ander tijdstip te laten plaatsvinden (zoals in de middag in plaats van in de avond). Op deze manier oefenen kinderen met het langer verblijven op de kinderopvang en maken kennis met het gehele dagritme (zoals ook het slapen en tussendoortje). Indien nodig kan er nog een derde wendag worden ingepland

Intern wennen bij de Zoete Bijtjes:

De Zoete Bijtjes beschikt over een babygroep, een peutergroep en een BSO groep. Zo gaan kinderen van de babygroep op hun tweede jaar over naar de peutergroep en gaan de kinderen van de peutergroep op hun vierde jaar eventueel over naar de BSO groep. Dit gaat uiteraard niet van de één op de andere dag. Voordat de

kinderen overgaan naar de nieuwe groep krijgen zij meerdere malen de kans om alvast even een kijkje te nemen op de nieuwe groep. Zo staan de deuren zo nu en dan open tussen de baby-en peutergroep, waardoor de dreumesen alvast het speelgoed van de peuters kunnen ontdekken. Daarnaast spelen wij met de oudere peuters op de BSO groep, wanneer deze nog niet aanwezig zijn. Hier wordt dan een uitdagende activiteit met de kinderen gedaan of mogen de kinderen spelen met het speelgoed van de oudere kinderen. Daarnaast zullen de kinderen voordat zij overgaan 2 á 3 uurtjes wennen op de nieuwe groep. Voordat het kind op de nieuwe groep start, vindt er nog een intakegesprek plaats tussen de nieuwe mentor en de ouders, zodat ouders meteen kennis kunnen maken met de nieuwe mentor. Wanneer het kind overgaat, wordt het door de mentor naar de nieuwe groep gebracht, waarbij ook een overdracht plaatsvindt tussen de huidige mentor en de nieuwe mentor. Het kind-dossier wordt zowel in geschrift als mondeling overgedragen.

2.2 PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

Bij de Zoete Bijtjes zien wij kinderen als unieke individuen, die hun eigen ontwikkelingspad bewandelen. Alvorens kinderen dit ontwikkelingspad kunnen bewandelen, dienen zij zich veilig en geborgen te voelen. Door het toepassen van de bovenstaande interactievaardigheden, de vaste gezichten, het mentorschap en de wenperiode, dragen wij bij aan dit gevoel van emotionele veiligheid. Wij bieden kinderen letterlijk en figuurlijk de ruimte om te leren. Kinderen willen van nature namelijk graag leren en zich vaardigheden eigen maken zoals motorische, creatieve, cognitieve- en taalvaardigheden. De pedagogisch medewerkers voorzien de kinderen daarbij van de kennis en begeleiding die zij nodig hebben. Zoals in de visie al benoemd is, vormen kinderen zich naarmate zij ouder worden door de omgeving en de kennis en vaardigheden die zij van hieruit bijgebracht krijgen en eigen maken.

In dit hoofdstuk komt naar voren op welke manier kinderen in verschillende leeftijden de motorische, creatieve, cognitieve- en taalontwikkeling doorlopen, en hoe onze pedagogisch medewerkers hierop aansluiten. Daarnaast komt naar voren welke activiteiten wij bij de Zoete Bijtjes aanbieden ter stimulering van de ontwikkeling van de kinderen en hoe de eerder genoemde interactievaardigheid "Ontwikkelingsstimulering" precies in de praktijk wordt gebracht.

2.2.1 MOTORISCHE VAARDIGHEDEN

Onder de motorische vaardigheden wordt zowel de grove als de fijne motoriek bedoeld. Onder de grove motoriek vallen grote bewegingen, zoals rennen, lopen, kruipen, skaten of rollen. Onder de fijne motoriek verstaan we de kleine bewegingen, waar meer aandacht of concentratie voor nodig zijn, zoals knippen, tekenen, kralen rijgen en de pincetgreep. Van baby tot peuter/schoolgaand kind maken kinderen enorme stappen binnen hun motorische ontwikkeling. Ze zullen gaan omrollen, tijgeren, kruipen, optrekken, zelfstandig staan, de eerste stapjes zetten, zelfstandig eten en drinken, aan- en uitkleden, springen, klimmen, rennen, skaten, tennissen, voetballen etc. Zo is te zien dat ontwikkeling van de motorische vaardigheden enorm bijdragen aan het opgroeien tot een zelfstandig individu. Hierbij is te zien dat de grove en fijne motoriek nauw met elkaar zijn verbonden. Kinderen moeten vaak bepaalde vaardigheden binnen de grove motoriek beheersen alvorens zij toe zijn aan activiteiten binnen de fijne motoriek. Daarnaast is de motorische ontwikkeling nauw in verbinding met andere ontwikkelingsgebieden, zo vraagt de ontwikkeling van spraak en het uiten van emoties om motorische vaardigheden.

Bij De Zoete Bijtjes krijgen kinderen de kans hun motorische vaardigheden verder te ontwikkelen, hiervoor krijgen zij stimulans, activiteiten en begeleiding aangeboden. Binnen het stimuleren van de motorische ontwikkeling sluiten de pedagogisch medewerkers rekening aan op de verschillende leeftijden en ontwikkelingsniveaus van de kinderen:

- **Baby's:** De allerkleinste kinderen zijn voornamelijk bezig met het verkennen en ontdekken van het eigen lichaam: wat kan ik hier allemaal mee? Zo kunnen zij gefascineerd naar de eigen handen kijken of de voetjes heen en weer bewegen over het zachte kleed wat zo fijn voelt. Kortom, ze zijn voornamelijk actief op sensomotorisch gebied en ontdekken zichzelf en de omgeving door middel van de zintuigen. Naarmate baby's ouder worden zullen zij zich bezig gaan houden met grof motorische vaardigheden als omrollen, het omhoog houden van het hoofdje, tijgeren, kruipen, optrekken en uiteindelijk lopen, en fijn motorische vaardigheden als grijpen, objecten oprapen en het vasthouden van een beker.

Stimuleren van de motorische ontwikkeling bij baby's:

Om baby's uit te dagen in hun motorische ontwikkeling bieden wij hen voornamelijk sensomotorisch speelmateriaal aan, zoals zachte doekjes, een ritselboekje, een zachte bal en een harde bal met ribbels erop. Op deze manier kunnen de baby's materialen met verschillende structuren ontdekken met de zintuigen, zo kan een baby met de handjes knijpen in het ritselboekje, waardoor het een geluid hoort en kan een baby de ribbels van de bal met de lippen en de tong voelen. Daarnaast geven wij baby's letterlijk en figuurlijk de ruimte om zich te bewegen en zo de grof motorische vaardigheden als rollen, tijgeren en kruipen eigen te maken. Dit doen wij door hen zo min mogelijk vast te zetten aan tafel of in wippers, en hen daarnaast te stimuleren met de interactievaardigheid praten en uitleggen. **Als een baby druk aan het oefenen is met kruipen, moedigen de pedagogisch medewerkers hem bijvoorbeeld aan door aan de andere kant te gaan zitten en het kind te vragen naar zich toe te komen.** Op de groep zijn verder speelmaterialen aanwezig, waarmee kinderen de motorische vaardigheden kunnen oefenen, zoals een babygym, blokken en ballen. Onder de babygym kan een baby grijpen naar de speeltjes die boven hem hangen, de baby kan blokken oprapen en weer neerleggen en een bal van zich af rollen. Tot slot doen we beweegactiviteiten met de baby's. Zo zetten wij muziek aan en maken bewegingen op de muziek. De baby's doen de bewegingen na of bewegen mee op hun eigen manier.

- **Dreumesen:** Wanneer kinderen eenmaal kunnen lopen wordt hun wereld ineens een stuk groter en zullen zij deze grotere wereld ook steeds verder gaan verkennen. Zo zullen zij gaan ingewikkeldere motorische vaardigheden als klimmen, rennen, zelfstandig eten en drinken, zelfstandig aan- en uitkleden, het rollen van de bal, het schoppen tegen de bal, het bouwen van torens en het tekenen met een potlood. Daarnaast stelt het hen in staat om activiteiten van volwassenen in spelvorm na te doen.

Stimuleren van de motorische ontwikkeling bij dreumesen:

Wij stimuleren dreumesen in hun motorische vaardigheden door hen zoveel dingen zelf uit te laten proberen. Zo zullen wij dreumesen stimuleren om zelfstandig de broek uit te doen en met een vork of lepel te eten. Hierbij begeleiden wij kinderen door middel van praten en uitleggen als het hen nog niet zo goed lukt, door bijvoorbeeld tips te geven: **"Misschien gaat het beter als je er bij gaat zitten!"**. Daarnaast bieden wij de dreumesen verschillende materialen op de groep aan waarmee zij kunnen oefenen met de motorische vaardigheden, zoals blokken, stapeltorens, duplo en ballen. Zo kunnen dreumesen een toren bouwen met de duplo en de bal van zich af rollen naar de pedagogisch medewerker toe. De dreumesen krijgen de kans om naast andere kinderen te spelen en daarnaast gaan de pedagogisch medewerkers de interactie met hen aan en spelen eventueel met de kinderen mee. Tot slot organiseren wij verschillende activiteiten waarin kinderen worden uitgedaagd om te bewegen, zoals buiten spelen, dansen op muziek, en knutselen. Buiten kunnen de dreumesen oefenen met grove motorische vaardigheden zoals lopen en uiteindelijk rennen. Door te dansen op muziek en daarbij bewegingen te maken, worden kinderen uitgedaagd om allerlei bewegingen te maken zoals de handen in de zijn, de handen op je hoofd, springen etc. In knutselactiviteiten kunnen dreumesen alvast oefenen met het vasthouden van een kwast of een wascokrijtje.

- **Peuters:** Peuters ontwikkeling de eigen ik en raken zich steeds bewuster van zichzelf en de eigen gevoelens en behoeftes. Zij willen het liefst alles zelf doen en kunnen ook al een heleboel zelf: van het aantrekken van de sokken en schoenen, tot het gebruik maken van het toilet. Kinderen maken zich zo zelfstandig allerlei motorische vaardigheden eigen. Daarnaast zullen kinderen in de peuterperiode gaan oefenen met het plassen en poepen op de wc, wat een uitdagende, leuke, maar ook spannende periode is voor kinderen.

Stimuleren van de motorische ontwikkeling bij peuters:

Wij stimuleren de peuters in hun motorische ontwikkeling door hen net als de dreumesen zoveel mogelijk zelf te laten doen. Zo worden de peuters gestimuleerd om de schoenen aan te doen, op te ruimen en gebruik te maken van het toilet. Daarnaast zijn er speelmaterialen op de groep aanwezig, waarmee de kinderen kunnen oefenen in hun motorische vaardigheden. Zo zijn er ballen, blokken, duplo, kralen en puzzels aanwezig. Door het maken van een puzzel leren peuters verschillende vormen op de juiste plekken te passen en oefenen daarin met de oog-hand coördinatie. Onder begeleiding van een pedagogisch medewerker kunnen de kinderen daarnaast oefenen met het rijgen van kralen. Tot slot krijgen de kinderen verschillende activiteiten aangeboden zoals buiten spelen, knutselactiviteiten

en sensomotorische activiteiten. Buiten kunnen de kinderen fietsen op de fietsjes, zand scheppen in de zandbak en hebben alle ruimte om te rennen en te klimmen. Tijdens knutselactiviteiten oefenen kinderen met fijn motorische vaardigheden als stempelen, knippen, scheuren, plakken, prikken met de prikken, verven met een kwast en tekenen met een potlood. In sensomotorische activiteiten zoals kleien kunnen kinderen verschillende vormpjes kneden met het klei.

- **Schoolgaande kinderen:** Vanaf 4 jaar gaan kinderen zich bezig houden met het verfijnen van de motorische vaardigheden. Zo hebben zij zich al heel wat bewegingen eigen gemaakt als rennen, springen, overgooien, steppen en klimmen, alleen zijn deze nog niet zo gecontroleerd. Naarmate kinderen ouder worden krijgen zij steeds meer controle over hun bewegingen en breiden hun motorische vaardigheden uit met bewegingen als huppelen, hinkelen en veters strikken. Vanaf een jaar of 7 worden kinderen steeds sneller en soepeler in het maken van bewegingen en gaan zich bezighouden met ingewikkeldere bewegingen als touwtje springen, het schrijven van letters en woorden, en kopjeduikelen. Zij zullen zich daarnaast steeds meer gaan vergelijken met anderen, waardoor het spelen van wedstrijdjes maar al te leuk is. Vanaf een jaar of 10 hebben kinderen zich allerlei ingewikkelde vaardigheden eigen gemaakt en ontwikkelen zich daarnaast in spiersterkte, coördinatie en stabiliteit van bewegingen, waarin ook te zien is dat de een behendiger en sterker is dan de ander. Ook het uithoudingsvermogen vergroot zich, waardoor kinderen sporten steeds beter onder de knie krijgen. In de fijne motoriek is daarnaast te zien dat de oog-hand coördinatie zich zodanig ontwikkeld heeft dat kinderen zich met de kleinste werkjes bezig kunnen houden.

Stimuleren van de motorische ontwikkeling bij schoolgaande kinderen:

Schoolgaande kinderen worden in hun motorische ontwikkeling gestimuleerd door middel van verschillende activiteiten. Zo spelen wij veelvuldig buiten met de kinderen, zodat zij zich bezig kunnen houden met het verfijnen van de motorische vaardigheden en het eigen maken van ingewikkeldere bewegingen. Zo kunnen kinderen buiten fietsen, touwtje springen, hinkelen, rennen, springen, klimmen, klauteren en steppen. Daarbij spelen de pedagogisch medewerkers en de kinderen onderling spelletjes met elkaar zoals tikkertje en voetbal. Op de groep zijn er knutselmateriaal aanwezig zoals pennen, potloden, scharen, prikpenen, stiften, verf etc. waar de kinderen zelf bij kunnen. Zo kunnen zij zelfstandig aan de slag met een schaar en lijm en worden er ook georganiseerde knutselactiviteiten georganiseerd, waarin de pedagogisch medewerker met de kinderen mee knutselt. De kinderen kunnen zo oefenen met fijn motorische vaardigheden als knippen en schrijven.

2.2.2 CREATIEVE VAARDIGHEDEN

Bij de creatieve vaardigheden gaat het om het creatieve brein. Kinderen zijn van nature creatief. Zo is te zien dat zij creatief zijn in hun spel en in het gebruik van (speel)materiaal, en in het oplossen van problemen en knutselactiviteiten tot de meest creatieve ideeën kunnen komen. De creatieve en fantasierijke ideeën waar kinderen op komen, kunnen wij als volwassenen haast niet meer op komen. Het is dan ook de kunst van de pedagogisch medewerkers om deze creativiteit en fantasie aan te spreken en kinderen de ruimte te geven om zich creatief te uiten. Binnen het aanspreken van deze creativiteit, sluiten de pedagogisch medewerkers aan op de verschillende leeftijden en ontwikkelingsgebieden:

- **Baby's:** de allerkleinste ontdekken de wereld door middel van de zintuigen (voelen, horen, proeven, ruiken, zien). Zij vinden het dan ook reuze interessant om materialen van verschillende structuren te ontdekken met de mond en de handen. Daarnaast ontdekken zij dat bepaalde speelmaterialen, zoals rammelaars, geluid kunnen maken en zullen dit herhaaldelijk bewegen zodat er geluid uit komt.

Stimuleren van de creatieve ontwikkeling bij baby's:

Bij de Zoete Bijtjes bieden wij kinderen verschillende sensomotorische materialen aan, welke zij kunnen ontdekken met de mond, handen, het gehoor en ogen. Denk hierbij aan de eerder genoemde ritselboekjes en materialen met verschillende structuren. Daarnaast organiseren wij sensomotorische activiteiten, zoals vingerverven, waarin kinderen verschillende materialen kunnen ontdekken met de zintuigen. Tot slot maken wij regelmatig muziek met/voor de kinderen met muziekinstrumenten en staat er ook muziek aan op de groep (natuurgeluiden of klassiek). Zo kunnen baby's zelf met een rammelaar spelen en horen het geluid dat uit de radio komt of uit de tamboerijn komt die de pedagogisch medewerker heen en weer beweegt.

- **Dreumesen:** net als baby's werken dreumesen nog niet gericht aan knutselwerkjes. Zij zullen zich echter wel steeds meer bezig gaan houden met fijn motorische vaardigheden als het vasthouden van een wascokrijtje, maar vinden het kliederen met de vingers (het sensomotorische) daarnaast nog veel interessanter en leuker. Naarmate dreumesen de 2 jaar naderen is te zien dat zij zich steeds meer bezig zullen houden met het imiteren van de mensen om zich heen en het fantasiespel op gang komt. Zo zullen zij bijvoorbeeld mama een hapje eten geven, net als mama dat altijd bij hem doet.

Stimuleren van de creatieve ontwikkeling van dreumesen:

De dreumesen worden in hun creativiteit gestimuleerd door middel van het aanbod van fantasierijk speelmateriaal zoals pannetjes, bekertjes, poppen. Hiermee kunnen de dreumesen situaties die zij om zich heen hebben gezien imiteren, zoals het geven van een flesje aan de pop net als mama dat doet bij het jongere broertje. Daarnaast organiseren de pedagogisch medewerkers activiteiten zoals vingerverven en kleien, waarin de dreumesen kennis maken met verschillende materialen door middel van de zintuigen. Dreumesen vinden het heerlijk om te kliederen met verf en te voelen met de vingertjes aan de verf, wij laten hen hierin dan ook volledig hun gang gaan en volgen de initiatieven van de kinderen, zoals beschreven staat bij het kopje "Respect voor de autonomie". Daarnaast laten de pedagogisch medewerkers de dreumesen in knutselactiviteiten alvast oefenen met het vasthouden van een wascokrijtje en daarmee te tekenen op een papier. Tot slot zingen de pedagogisch medewerkers liedjes met de kinderen en maken muziek met muziekinstrumenten.

- **Peuters:** peuters werken gericht aan knutselwerkjes en doen dit ook zelfstandig. De fijn motorische vaardigheden breiden zich uit en maken de kinderen zich steeds meer eigen, zo is te zien dat peuters flinke oefenen met knippen, plakken, verven met een kwast en tekenen met een potlood. Daarnaast is het fantasiespel in deze leeftijd veelvuldig terug te zien in bijvoorbeeld rollenspellen als "Vader en moedertje" en "Politie en Boefje".

Stimuleren van de creatieve ontwikkeling van peuters:

De creatieve ontwikkeling van de peuters wordt onder andere gestimuleerd door middel van het aanbod van fantasierijk speelmateriaal. Zo is er een hoekje aanwezig op de groep waarin kinderen kunnen spelen met de poppen en kunnen "koken", en ook is er een hoekje aanwezig waarin kinderen zich kunnen verkleden tot een prinses of politieagent. Op deze manier worden kinderen in verschillende hoekjes aangesproken op de fantasie en kunnen zich hierin al hun creatieve ideeën kwijt. Daarnaast bieden de pedagogisch medewerkers de kinderen verschillende knutselactiviteiten aan, waarin de kinderen kunnen oefenen met fijn motorische vaardigheden als knippen, plakken en stempelen. Aan de hand van een thema knutselen kinderen zo bijvoorbeeld een kerstboom of een zonnetje. Hierin worden de initiatieven van de kinderen gevolgd, waardoor zij werkjes geheel op hun eigen wijze kunnen maken en hierin hun eigen fantasie en ideeën kunnen verwerken. Tot slot maken wij gezamenlijk met de kinderen muziek met muziekinstrumenten, waarin we oefenen met hard geluid, zacht geluid, snel geluid en langzaam geluid.

- **Schoolgaande kinderen:** Tussen de 4 en 6 jaar laten kinderen zich nog niet remmen in hun creativiteit, en spelen dan ook nog volop op het gebied van fantasiespel (rollenspellen). Verder beschikken kinderen rond deze leeftijd over de vaardigheid om zelfstandig dansjes te bedenken en deze ook uit te voeren. Vanaf 7 jaar raken kinderen steeds behendiger in het gebruiken van een kwast, potlood en schaar, waardoor zij zelfstandig kunnen knutselen. Zij raken zich daarbij bewust van de meningen en ideeën van anderen en kijken zo ook kritischer naar hun eigen knutselwerkjes. Vanaf een jaar of 10 is het doen van een dansje voor het publiek voorbij, omdat kinderen dit dan gek vinden.

Stimuleren van de creatieve ontwikkeling van schoolgaande kinderen:

Net als op de peutergroep, bevindt zich ook op de BSO groep fantasierijk speelmateriaal zoals verkleedkleding, een keukentje/supermarkt en poppen. Hierin kunnen kinderen volledig hun fantasie en creativiteit kwijt in het uitspelen van rollenspellen. Daarnaast bevinden zich op de BSO groep knutselmateriaal, waarmee de kinderen zelfstandig aan de slag kunnen gaan. Zo kunnen kinderen zelfstandig aan de slag gaan met bijvoorbeeld het maken van een kaartje voor oma met behulp van stickers, karton, een schaar en kleurpotloden. Daarnaast organiseren de pedagogisch medewerkers knutselactiviteiten aan de hand van thema's, waarin de kinderen een opdracht krijgen en van daaruit

op eigen wijze een knutselwerkje mogen maken. Ook dansen de pedagogisch medewerkjes met de kinderen of organiseren toneeluitvoeringen, waarin de kinderen verschillende toneelstukjes kunnen opvoeren aan elkaar. Kinderen mogen daarbij zelf bepalen of zij mee willen doen aan deze activiteiten, wel proberen de pedagogisch medewerkers de kinderen zoveel mogelijk te stimuleren om mee te doen, door ook zelf mee te doen. Tot slot worden de schoolgaande kinderen zoveel mogelijk meegenomen in het zoeken naar oplossingen, waarin zij gestimuleerd worden om creatief na te denken. **Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat de pedagogisch medewerker gezamenlijk met de kinderen een pizza van fruit hebben gemaakt en dan aan de kinderen vraagt hoe de pizza eerlijk verdeeld kan worden over alle 10 de kinderen.**

2.2.3 COGNITIEVE VAARDIGHEDEN

De cognitieve ontwikkeling betreft het proces van het 'leren' bij kinderen. Hierin gaat het om het eigen maken van cognitieve vaardigheden als het denken, bewustzijn, concentreren, onthouden, het waarnemen en het verwerken van informatie, en het terughalen en toepassen van deze informatie. De ontwikkeling van cognitieve vaardigheden is een ontwikkelingsaspect dat niet op zichzelf staat. De sociale, emotionele en motorische ontwikkeling vormen de basis waarop de ontwikkeling voort kan bouwen. Van baby tot schoolgaand kind maken kinderen zich eigen met deze vaardigheden en doorlopen hierin verschillende ontwikkelingsniveaus.

- **Baby's:** In de eerste maanden reageren baby's voornamelijk vanuit hun behoeftes en reflexen. Zo gaan acties en reacties vaak automatisch zonder dat de baby het doorheeft. De baby ervaart iets, reageert hierop in een reflex en voelt vervolgens wat het effect hiervan is. Door middel van het herhalen van deze reflexen ontwikkelen baby's zich en leren de wereld om hen heen kennen. De baby ervaart iets, reageert hierop in een reflex, ervaart de handeling, slaat de handeling op en herhaalt de handeling op een ander moment. Naarmate baby's ouder worden (vanaf zo'n 4 maanden), begint het oorzaak-gevolg denken zich te ontwikkelen, waarin te zien is dat baby's leren dat een bepaalde handeling tot een bepaald gevolg leidt: het ritselen aan het ristelboekje zorgt dat er geluid komt en het duwen aan de bal zorgt dat de bal gaat rollen. Vanaf een maand of 7 gaan kinderen doelgericht spelen en bedenkt de baby van te voren dat hij iets wilt gaan doen, waarna hij deze gedachte tot uitvoering probeert te brengen. Ook begint het abstract denken zich te ontwikkelen en leert een kind dat iets wat niet in zicht is, toch aanwezig blijft. Zo rond de 10 maanden leren kinderen dat de pedagogisch medewerkers andere personen zijn dan de ouders en dat de ouders ook weer terugkomen wanneer zij weglopen.

Stimuleren van de cognitieve ontwikkeling van baby's:

Aangezien baby's bezig zijn met het ontwikkelen van het besef dat mensen en voorwerpen blijven bestaan, ook wanneer deze niet in zicht staan, ondersteunen wij kinderen hierin door middel van het spelen van spelletjes. Zo leggen wij speelmaterialen onder een doek neer en observeren of het kind ernaar gaat zoeken. Een baby vindt zo zelf het voorwerp weer terug onder het doek of de pedagogisch medewerker haalt het weer tevoorschijn, waardoor zij leren dat voorwerpen altijd blijven bestaan. Ook spelen wij regelmatig de welbekende "Kiekeboe-spelletjes" met de baby's, waardoor baby's steeds meer het besef krijgen dat ook mensen blijven bestaan wanneer zij even uit zicht zijn. Daarbij benoemen de pedagogisch medewerkers ook altijd hun handelen wanneer zij weglopen van het kind: **"Ik ga eventjes Teun zijn speen geven en dan kom ik bij jou terug Lisa"**.

Op de groep krijgen de baby's zoals eerder genoemd verschillende sensomotorische materialen en activiteiten aangeboden, waarin zij kennis maken met verschillende structuren en materialen door middel van de zintuigen.

- **Dreumesen:** Dreumesen leren de wereld om zich heen steeds beter kennen en begrijpen. Op deze leeftijd leert een kind logisch na te denken en problemen op te lossen. Wanneer een duplo blokje niet op het andere duploblokje past, zal een kind het blokje op allerlei manieren draaien om ervoor te zorgen dat het toch zal passen. Daarnaast begrijpen dreumesen de gesproken taal om hen heen steeds beter, waardoor zij simpele opdrachten kunnen begrijpen en uitvoeren. Ook op deze leeftijd is te zien dat kinderen zich verder ontwikkelen in het oorzaak-gevolg denken. De dreumesen leren zo dat een bepaalde actie een gevolg heeft, zoals het duwen tegen een toren zodat deze omvalt. Tot slot leren dreumesen door te imiteren wat zij om zich heen zien gebeuren en horen.

Stimuleren van de cognitieve ontwikkeling van dreumesen:

Omdat dreumesen ontdekt hebben dat bepaalde handelingen tot bepaalde gevolgen kunnen leiden, bieden wij hen dan ook materiaal aan waar de kinderen iets mee moeten doen om het tot beweging te laten komen, zoals blokken, ballen en auto's. Dreumesen vinden het namelijk geweldig om te ontdekken wat er gebeurt als zij een bal van de bank laten rollen of een autootje door een toren laten rijden. Daarnaast laten wij de kinderen muziek maken met muziekinstrumenten. Op de groep zijn daarnaast simpele puzzels en vormenspielen aanwezig, waardoor dreumesen kunnen oefenen met het passen van de stukjes en vormpjes in de juiste vormen. Tot slot geven de pedagogisch medewerkers dreumesen verschillende opdrachtjes zoals: *"Wil jij de luier even aan mij aangeven, Peter?"*, *"Zou jij dat gele blokje willen oppakken Daan?"*, *"Leg jij de pop even in het bedje Lisa?"*.

- **Peuters:** Peuters snappen al beter waarvoor bepaalde materialen dienen en hebben al een beter inzicht in tot welke gevolgen bepaalde acties kunnen leiden. Zo leren zij vooraf na te denken voor zij iets doen en schatten in wat handelingen voor gevolg kunnen hebben, terwijl een dreumesen leren welke gevolgen er zullen komen door het te doen en te ervaren. Daarnaast ontwikkelen peuters een geweten en begrijpen dat sommige dingen niet mogen. Echter wint het enthousiasme om het toch te doen het vaak nog van de regel. Peuters zijn enorm leergierig en willen dan ook graag het "Waarom" van alles weten, waar de vele en welbekende "Waarom- vragen" dan ook vandaan komen. Ze gaan op ontdekkingstocht en breiden de kennis die zij reeds hebben opgedaan uit met nieuwe informatie en handelingen. Tot slot leren peuters net als dreumesen door te imiteren en gebruiken hierin hun fantasie. Zo kan een blokje bijvoorbeeld gezien en gebruikt worden als een telefoon.

Stimuleren van de cognitieve ontwikkeling van peuters:

Op de peutergroepen wordt de kinderen zoals eerder benoemd verschillend fantasierijk speelmateriaal aangeboden, waarmee zij de volwassen wereld kunnen naspelen. De pedagogisch medewerkers laten de kinderen vrij in de manier waarop zij speelmaterialen inzetten. Zo kan het zo zijn dat een peuter met een duplotoren in het keukentje rondloopt, omdat dit een taart is. Daarnaast zijn er gezelschapsspellen en puzzels aanwezig op de groep, waarbij de kinderen worden gestimuleerd om na te denken. De pedagogisch medewerkers zijn hierin ondersteunend aanwezig door middel van het toepassen van de interactievaardigheden praten en uitleggen en stellen kinderen daarbij vragen als: *Waar hoort dit puzzelstukje denk je?, Wat is dit voor een kleur?*. Tot slot wordt de kinderen verschillende vraagstukjes voorgelegd in de kring, zoals: *"Welke bal is groter?"*, *"Welk speelgoedstuk is denken jullie lichter: het duploblokje of het autootje?"*, waarna eventueel experimentjes worden gedaan (zoals het op een weegschaal leggen van het duploblokje en het autootje om te kijken welke zwaarder is). Doordat de pedagogisch medewerkers voortdurend met de kinderen in gesprek zijn, ook tijdens hun spel, voegen zij leerelementen toe aan de bezigheden van het kind. Zo kan tijdens het aan en uitkleden de kleuren van de broeken benoemd worden en tijdens het spelen met fantasiemateriaal de vormen van de bordjes worden benoemd.

- **Schoolgaande kinderen:** Naarmate kinderen ouder worden raken zij geïnteresseerd in wat er allemaal om hen heen gebeurt en waarom. Door middel van het stellen van deze "Waarom" vragen, verkennen kinderen de wereld dan ook steeds meer. Daarnaast komen kinderen van 4 en 5 voor het eerst in aanraking met lezen en rekenen op school, door te oefenen met het lezen van letters en ordenen. In groep 3 begint het echte leren lezen, schrijven en rekenen. Door middel van het eigen maken deze vaardigheden kunnen kinderen zich naarmate zij ouder worden vanaf 9 jaar ook bezig gaan houden met vakken als aardrijkskunde, geschiedenis en natuur. Daarnaast leren kinderen steeds concreter te denken en gebruiken daarbij minder hun fantasie. Zij gaan zich steeds meer bezig houden met maatschappelijke onderwerpen als oorlog en armoede.

Stimuleren van de cognitieve ontwikkeling van schoolgaande kinderen:

Omdat kinderen steeds meer geïnteresseerd raken in het waarom van dingen en de dingen die zich in de wereld voordoen, gaan de pedagogisch medewerkers voortdurend met de kinderen in gesprek over allerlei onderwerpen zoals: pesten, trouwen, vrienden, verliefdheid, oorlog, armoede etc. Hierin worden kinderen zoveel mogelijk voorzien van antwoorden maar ook uitgedaagd om zelf na te denken of te zoeken naar antwoorden. Zo kan het zo zijn dat een kind gehoord heeft dat vogelspinnen giftig zijn en aan de pedagogisch medewerker vraagt of dit waar is. De pedagogisch medewerker kan het antwoord dan weten, maar geeft niet direct antwoord. Zij vraagt juist of iemand anders het weet of stelt voor om dat eens op te gaan zoeken in een boek of op het internet. Zo is te zien dat door met de

kinderen in gesprek te gaan, verschillende ongeplande leermomenten tot stand kunnen komen. Op de groep zijn verschillende nadenkspellen en puzzels aanwezig, welke de kinderen zelfstandig, met elkaar of met de pedagogisch medewerkers kunnen spelen en hen stimuleren om hun brein te gebruiken.

2.2.4 TAALVAARDIGHEDEN

Van jongs af aan komen kinderen al in contact met taal. Door middel van het horen van taal leren jonge kinderen betekenis te geven aan de wereld om hen heen. Bij De Zoete Bijtjes praten de pedagogisch medewerkers dan ook voortdurend tegen en met de kinderen, door middel van de interactievaardigheid praten en uitleggen. Zo benoemen zij hun eigen handelen en het handelen van de kinderen, waardoor de woordenschat zich vergroot en kinderen leren om deze woorden te koppelen aan de dingen die zij zien in hun omgeving. Daarnaast benoemen zij de gevoelens en behoeftes van de kinderen en van zichzelf waardoor kinderen deze woorden weer kunnen linken aan de gevoelens en behoeftes die zij ervaren. Kinderen kunnen op hun beurt weer oefenen met het toepassen van de geleerde woorden in gesproken taal met de pedagogisch medewerkers. Er vindt zo interactie plaats met kinderen in alle leeftijdscategorieën, in verschillende vormen, waarin rekening gehouden wordt met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind:

- **Baby's:** de allerkleinste kunnen zelf nog niet praten, maar zijn wel gebaat bij het horen van gesproken taal om zich heen. Dit geeft hen namelijk een gevoel van veiligheid en geborgenheid: er is iemand in de buurt en kinderen kunnen zich voorbereiden op iets wat komen gaat, zoals het verschonen van de luier of het poetsen van de mond. Baby's maken allereerst met name non-verbaal contact door middel van het maken van oogcontact. Naarmate zij ouder worden zullen zij gaan oefenen met het maken van geluiden en klanken, en zullen deze zich steeds meer uitbreiden. Vanaf een maand of 7 zoeken baby's steeds meer de interactie op met de mensen om hen heen door middel van verbaal en non-verbaal contact. Wanneer kinderen de 1 jaar naderen zullen zij naast klinkers ook medeklinkers laten horen, waarmee zij uiteindelijk hun eerste woordje vormen.

Stimuleren van de taalontwikkeling van baby's:

De pedagogisch medewerkers benoemen de gehele dag hun eigen handelen en dat van de baby's, waardoor kinderen steeds meer woorden om zich heen horen, opslaan en deze uiteindelijk leren te koppelen aan personen en objecten. Op deze manier zijn de pedagogisch medewerkers dan ook voortdurend met de baby's in contact, waarin zij verbaal reageren op contactinitiatieven als gebrabbel en klanken die de baby's maken door deze te herhalen of uit te breiden met nieuwe geluiden en klanken. Daarnaast reageren zij non-verbaal op contactinitiatieven door oogcontact te maken en te glimlachen. Op deze manier oefenen jongen baby's al vanaf jonge leeftijd met het voeren van een dialoog. Tot slot "lezen" de pedagogisch medewerker boekjes met de baby's, waarin zij de verschillende plaatjes die in het boekje voorkomen benoemen, en zingen liedjes met de kinderen, waardoor zij steeds meer nieuwe woordjes bij leren.

- **Dreumesen:** dreumesen leren taal steeds beter te begrijpen en beseffen dat ieder ding om hem heen een naam heeft. Zij leren steeds meer nieuwe woorden bij door de gesproken taal om hen heen te imiteren. Zo zullen zij allereerst losse woorden benoemen, waarna deze losse woorden steeds meer in zinnen geplaatst zullen worden van 2 en 3 woorden.

Stimuleren van de taalontwikkeling van dreumesen:

Net als bij de baby's, benoemen de pedagogisch medewerkers ook bij de dreumesen zoveel mogelijk het eigen handelen en het handelen van het kind. De pedagogisch medewerkers geven de dreumesen daarnaast verschillende kleine opdrachtjes, waarin zij gevraagd worden om een bepaald voorwerp op te pakken of naar een bepaald persoon toe te lopen. Op deze manier leert het kind woorden te koppelen aan de dingen om hem heen en deze te benoemen, waardoor de woordenschat zich steeds meer uitbreidt. Doordat de pedagogisch medewerkers voortdurend met de kinderen in gesprek zijn door middel van de interactievaardigheid praten en uitleggen, worden kinderen uitgedaagd om hun geleerde woorden toe te passen in gesproken taal in een dialoog. Daarnaast benoemen de pedagogisch medewerkers zowel de eigen behoeftes en gevoelens als die van de dreumesen, waardoor zij woorden leren te geven aan gevoelens en behoeftes die zij ervaren: "Ik schrik ervan als jij zo gilt", "Jij schrok van dat harde geluid he?". Tot slot zingen de pedagogisch medewerkers liedjes met de kinderen en lezen de kinderen voor, waardoor kinderen steeds meer nieuwe woorden horen

en leren, en deze op hun beurt weer leren te koppelen aan afbeeldingen in het boek en toe te passen in het zingen van een lied.

- **Peuters:** In de peuterperiode breidt de woordenschat zich steeds verder uit. Zo zullen kinderen naast twee- en driewoordszinnen zich gaan ontwikkelen in het gebruik van vier en vijfwoordszinnen. In deze leeftijdperiode kunnen steeds beter "echte" gesprekjes met de kinderen gevoerd worden in de vorm van een dialoog. Daarnaast zullen kinderen ook oefenen met het toepassen van de grammatica, wat nog niet geheel vlekkeloos gaat, waardoor ondersteuning vanuit de pedagogisch medewerkers van belang is. Tot slot leren kinderen steeds beter de kleuren te herkennen en te benoemen.

Stimuleren van de taalontwikkeling van peuters:

Het handelen van zowel de pedagogisch medewerkers als de kinderen wordt eigenlijk in iedere leeftijd zoveel mogelijk benoemd, omdat dit de kinderen duidelijkheid geeft en woorden leert die zij op hun beurt weer kunnen koppelen aan de gebeurtenissen, voorwerpen en mensen om hen heen. Bij peuters bieden de pedagogisch medewerkers daarnaast ondersteuning in het toepassen van de grammaticaregels. Dit doen zij door te herhalen wat de kinderen zeggen en hierbij de juiste grammaticavorm te gebruiken: Lisa zegt: "Ik ben gisteren op mijn knie gevallen", de pedagogisch medewerker herhaalt wat Lisa zegt: "Ben jij gisteren op je knie gevallen? Laat eens zien". Op deze manier leren kinderen door middel van het imiteren van het goede voorbeeld, in dit geval de pedagogisch medewerker. Doordat de pedagogisch medewerkers de gehele dag gesprekjes aan gaan met de kinderen en reageren op contactinitiatieven, oefenen kinderen met het toepassen van de geleerde woorden/taal in de vorm van een dialoog en daarmee op hun beurt weer met de spraakvaardigheden. Tot slot organiseren de pedagogisch medewerkers activiteiten als voorlezen, liedjes zingen en spelletjes waarbij kleuren of plaatjes benoemd worden. Op deze manier breidt de woordenschat zich steeds meer uit.

- **Schoolgaande kinderen:** De woordenschat van schoolgaande kinderen breidt zich steeds meer uit. Zo beschikken kinderen in de leeftijd van 4 tot 6 jaar al over een woordenschat van 3000 woorden. Net als de oudere peuters, oefenen kinderen flink met het toepassen van de grammatica en naarmate kinderen ouder worden (zo rond de 10 jaar) maken zij zich de grammaticaregels steeds meer eigen. In de kleuterleeftijd leren kinderen steeds ingewikkeldere zinnen te maken en krijgen interesse in letters en het schrijven van letters. Vanaf 7 jaar gaan kinderen dan ook oefenen met lezen en schrijven op school, waardoor kinderen steeds meer woorden bij leren en langere zinnen leren te maken. Kinderen oefenen met het spreken van taal, maar ook met het gebruiken van taal om informatie op te zoeken zoals in boeken of op internet. Vanaf een jaar of 10 hebben kinderen de taal goed onder de knie, waarin te zien is dat de woordenschat zich nog verder uitbreidt, en de zinsopbouw en spelling zich verbeterd. Kinderen raken daardoor ook steeds behendiger in het benoemen van de eigen gevoelens, ideeën, behoeftes, gedachten, meningen en ervaringen.

Stimuleren van de taalontwikkeling van schoolgaande kinderen:

Net als bij peuters is het bij schoolgaande kinderen van belang om hen te begeleiden in het grammaticagebruik. Dit doen de pedagogisch medewerkers dan ook op de manier zoals dit bij de peuters omschreven is. Ook zijn de pedagogisch medewerkers veelvuldig met de kinderen in gesprek, waarin bij de gesprekken met de schoolgaande kinderen ook meer de nadruk wordt gelegd op het uiten van meningen over onderwerpen. Zo voeren de pedagogisch medewerkers discussies met de kinderen over vraagstukken als "Hoe kunnen we armoede de wereld uit helpen?" en "Wat is het verschil tussen jongens en meisjes?". Hierin worden de kinderen gestimuleerd om hun ideeën en gedachten uit te spreken. Daarnaast worden de kinderen gestimuleerd om de gevoelens en behoeftes te uiten door middel van woorden, wat dan ook al meer van schoolgaande kinderen verwacht mag worden. Tot slot worden er activiteiten georganiseerd zoals liedjes zingen, luisteren naar muziek, samen lezen en het spelen van taalspelletjes, waardoor de woordenschat van de kinderen zich steeds meer uitbreidt. Schoolgaande kinderen kunnen daarnaast zelfstandig lezen en ook op eigen initiatief taalspellen spelen.

2.2.5 ACTIVITEITEN BIJ DE ZOETE BIJTJES

Bij kinderdagverblijf de Zoete Bijtjes bieden wij de kinderen verschillende activiteiten aan ter stimulering van de verschillende ontwikkelingsgebieden. Binnen het aanbod van deze activiteiten laten wij ons onder andere inspireren door het VVE-programma Uk & Puk.

Werken met thema's/Uk en Puk:

Uk en Puk is een Voor- en Vroegschools educatieprogramma voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar waarin activiteiten aangeboden worden die de kinderen stimuleren in de spraak-en taalvaardigheid, sociaal-emotionele vaardigheden, motorische en zintuiglijke vaardigheden en cognitieve (reken-) vaardigheden. Door kinderen de ruimte te geven om actief te spelen en te ontdekken maken de kinderen zich op een natuurlijke wijze eigen met de verschillende vaardigheden. In het aanbieden van deze activiteiten worden 10 aansprekende thema's aangehouden, waardoor wij ons laten inspireren:

- Welkom Puk!
- Knuffels
- Hatsjoe
- Ik en mijn familie
- Wat heb jij aan vandaag?
- Regen
- Dit ben ik!
- Eet smakelijk!
- Reuzen en kabouters!
- Oef, wat warm!
- Ik ga naar de basisschool

Binnen deze thema's bieden wij kinderen activiteiten aan waarin zij aangesproken worden op de verschillende ontwikkelingsgebieden. Zo wordt er bijvoorbeeld bij het thema "*Oef, wat warm*", met de peuters in de kring nagedacht over wat de pop of de beer aan moet doen met warm weer, en met de dreumesen en baby's gevoeld aan koud water.

Werken met thema's BSO

Op de BSO werken we ook met thema's, maar houden hierin meer de seizoenen en de traditionele feestdagen aan zoals: Lente, Zomer, Kerstmis, Sinterklaas, Pasen. Aan de hand van deze thema's worden de kinderen verschillende activiteiten aangeboden zoals het gezamenlijk maken van chocolademelk in de winter, het schilderen van paaseieren met Pasen en het versieren van de ruimte met Kerst.

Uitstapjes:

Daarnaast ondernemen wij verschillende uitstapjes met de kinderen. Binnen het organiseren van uitstapjes met de kinderen wordt erop gelet om verscheidene uitstapjes aan te bieden, die de kinderen aanspreken op de verschillende ontwikkelingsgebieden. Zo gaan we naar de bibliotheek om boekjes te lezen (taalontwikkeling), gaan we naar de kinderboerderij om geitjes te aaien (sociaal-emotionele ontwikkeling), gaan we voetballen in een park (motorische ontwikkeling), bezoeken een museum (cognitieve ontwikkeling) of doen mee aan een creatieve workshop (creatieve ontwikkeling). Door het verlaten van onze mini samenleving en het betreden van de "echte", zien kinderen verschillende waarden en normen om zich heen in de praktijk, zoals het bedanken van de kassajuffrouw en het opstaan van een bankje, zodat een oudere dame erop kan gaan zitten.

2.2.6 ONTWIKKELINGSSTIMULERING

Binnen deze interactievaardigheid gaat het om de wijze waarop pedagogisch medewerkers kinderen stimuleren in de bovenstaande ontwikkelingsgebieden. Bij de Zoete Bijtjes worden kinderen in de motorische, cognitieve, sociale, creatieve en taalontwikkeling gestimuleerd door de juiste manier van communiceren en houding van de pedagogisch medewerkers, en een passend activiteiten- en speelgoed aanbod. Hierbij is het doel van de pedagogisch medewerker om het kind op een positieve wijze net een stapje verder te brengen in de ontwikkeling, dan dat zij uitzelf zouden kunnen komen.

Bij de Zoete Bijtjes stimuleren wij kinderen in hun ontwikkeling door:

- Het aanbieden van verschillende activiteiten, waarmee de verschillende ontwikkelingsgebieden worden aangesproken
- Het aangaan van gesprekjes met de kinderen tijdens vrij spel en het uitbreiden en/of verdiepen hiervan door middel van het stellen van open vragen of het aanbieden van nieuw materiaal:
Dunya van 6 jaar speelt met de barbiepoppen. De pedagogisch medewerker gaat naast haar zitten en zegt: "Wat een mooie jurk heeft zij aan, wat gaat zij voor leuks doen?", Dunya zegt enthousiast "Naar een feestje!". "Wat leuk zeg. En waar is dat feestje dan?". Dunya wijst naar een hoek in de ruimte: "Daar! Maar dan moet ik eerst nog even een disco bouwen ...", ze loopt weg en komt vervolgens terug met duploblokjes. "Wil je mij helpen juf?".
- De pedagogisch medewerkers gaan actief in gesprek met kinderen door open vragen te stellen, kinderen uit te dagen tot redeneren, overleggen en stimuleren zelf met een oplossing te komen:
De kinderen van de BSO zijn met elkaar in gesprek over een kind op school die gepest wordt. De pedagogisch medewerker zit erbij en vraagt: "Wat vinden jullie daar nou eigenlijk van, pesten?".
- De pedagogisch medewerkers moedigen kinderen aan om zoveel mogelijk zelf te doen en door te zetten, en geven hierbij complimenten en ondersteunende opmerkingen:
Finn van 4 maanden oud ligt op het kleed te spelen. Dan rolt hij zich op zijn zij en probeert nog verder te rollen. De pedagogisch medewerker gaat naast Finn zitten en zegt: "Wauw, Finn wat ben jij al goed aan het oefenen met omrollen zeg! Nog een klein stukje en je ligt op je buik".
- De pedagogisch medewerkers sluiten aan bij de interesses en het ontwikkelingsniveau van het kind
- De pedagogisch medewerkers geven elk kind de ruimte om te spelen en volgen de initiatieven van het kind, waardoor het kind het spel bepaald:
Dennis van 2,5 jaar en Barry van 3 jaar spelen met de verkleedkleden. Ze zijn verkleed als politieagent. De pedagogisch medewerker vraagt of de kinderen al boeven gevangen hebben. Ze antwoorden dat zij geen boeven vangen maar wilde dieren. "Jij bent een leeuw juf", zegt Barry. De pedagogisch medewerker speelt mee en zegt: "Oh nee, dan moet ik mij maar gauw verstoppen, want anders gaan jullie mij vangen!". De pedagogisch medewerker zoekt een verstopplek en de kinderen lopen achter haar aan.
- De pedagogisch medewerkers grijpen ongeplande leermomenten die zich voordoen in het contact met en tussen de kinderen aan:
De kinderen zitten aan tafel voor de broodmaaltijd. Samantha (1,5) wijst naar haar beker en zegt "Bauw". De pedagogisch medewerker zegt: "Dat is blauw inderdaad!", en welke kleur is deze beker?

2.3 SOCIALE ONTWIKKELING

In de eerste levensjaren leren kinderen de beginselen van de sociale omgang met zichzelf en anderen, waardoor een belangrijke basis wordt gelegd op sociaal gebied. Kinderen ontwikkelen zich van een individu dat nog erg op zichzelf gericht is, tot een individu die in interactie staat met de mensen om zich heen. Jonge kinderen zijn nog erg op zichzelf gericht en moeten nog leren wat een ander wel of niet leuk vindt.

2.3.1 SAMENSPEL

Kinderen ontwikkelen zich met name in de sociale ontwikkeling, doordat zij in contact komen met anderen door middel van samenspel. Op deze manier maken zij kennis met de sociale vaardigheden en maken zich deze steeds meer eigen. De pedagogisch medewerkers van De Zoete Bijtjes stellen de kinderen dan ook in de gelegenheid om met elkaar te spelen, waarin zij zich bewust zijn van de verschillende leeftijden en ontwikkelingsfasen van de kinderen:

- **Baby's:** Een baby speelt nog niet echt met anderen, maar geniet van het kijken naar andere kinderen en kijkt dan ook graag rond en observeert de kinderen om hem heen. Naarmate baby's ouder worden zullen zij ook verbaal de interactie op gaan zoeken met de mensen om zich heen, door het imiteren van geluiden en maken van klanken.
- **Dreumesen:** Dreumesen zijn nog niet in staat om zich te verplaatsen in anderen en de gevoelens en behoeftes van anderen. De dreumes experimenteert dan ook hoe ver hij kan gaan (grenzen opzoeken) en leren door de reacties die zij hierop krijgen vanuit de omgeving. Zo kan een dreumes zich nog enorm verbazen over het feit dat een kind huult, nadat hij het een duw heeft gegeven. Deze reacties op het gedrag van de dreumes, leren hem zo belangrijke sociale vaardigheden. Naast het uitproberen

van minder positief gedrag proberen kinderen ook vaardigheden als behulpzaamheid en genegenheid uit. Omdat dreumesen nog niet in staat zijn om zich te verplaatsen in anderen, vinden zij het ook nog erg lastig om samen te spelen met anderen en speelgoed te delen. Je ziet dan ook vaak dat kinderen allereerst naast elkaar spelen, in plaats van met elkaar. Toch is dit naast elkaar spelen al een eerste stap richting het samenspel. De dreumesen observeren het spel van de kinderen om hen heen en imiteren dit, waardoor zij kennis maken en oefenen met verschillende soorten spel.

- **Peuters:** Zoals in hoofdstuk 2.2.3 al genoemd is, ontwikkelen peuters al meer een geweten en begrijpen zo al beter dat bepaalde dingen niet mogen. Daarnaast zijn zij zich al veel meer bewust van de gevolgen die bepaald gedrag kunnen hebben en denken hier van te voren over na. Toch zijn zij met name aan het begin van de peuterleeftijd nog niet volledig in staat om zich te verplaatsen in de gevoelens en behoeftes van anderen. Rond de 2 jaar vindt de ontwikkeling van de eigen ik plaats en beseffen kinderen dat zij een eigen persoon zijn met eigen gevoelens en behoeftes. Zij willen dan ook het liefst alles zelf doen en dat alles op hun manier gaat. Vanaf zo'n drie jaar beginnen peuters zich meer in te leven in de gevoelens en behoeftes andere mensen. Toch blijft het rekening houden met anderen nog wel lastig, waardoor begeleiding vanuit de pedagogisch medewerkers van belang is. Naarmate peuters ouder worden, zullen zij steeds meer in staat zijn om met anderen samen te spelen en speelgoed te delen. Naarmate de kinderen richting de 3 jaar gaan, zullen zij elkaar steeds meer gaan opzoeken in hun spel.

2.3.2 CONFLICTEN IN HET SAMENSPEL

Wanneer kinderen op dat punt zijn gekomen dat zij elkaar steeds meer gaan opzoeken in hun spel, zullen er ook conflicten kunnen ontstaan tussen kinderen onderling. Zoals eerder benoemd zijn dreumesen en peuters namelijk nog niet volledig in staat om zich in te leven in de gevoelens en behoeftes van anderen en laten zich nog veelal leiden door de eigen gevoelens en behoeftes. Om deze reden is begeleiding vanuit de pedagogisch medewerkers van belang. Bij De Zoete Bijtjes ondersteunen en begeleiden wij kinderen binnen conflicten in samenspel door met de kinderen in gesprek te gaan. Zo wordt aan de kinderen gevraagd wat er gebeurd is en waarom, worden de kinderen gestimuleerd om te vertellen hoe zij zich voelen en wat zij willen, waarna gezamenlijk met de kinderen naar een oplossing gezocht wordt. Wanneer kinderen het nog moeilijk vinden om de eigen behoeftes en emoties te benoemen, worden zij hierin begeleidt door de pedagogisch medewerkers, door deze voor hen te benoemen en te vragen of het klopt:

Kees van 3 jaar speelt met de ballen. Freek van 2 jaar en 6 maanden pakt een van de ballen en begint ermee te rollen. Kees zegt: "Nee geef terug Freek, daar was ik mee aan het spelen!". Freek blijft met de bal rollen. Kees roept de pedagogisch medewerker. "Wat is er aan de hand jongens?", vraagt zij. Kees verteld dat Freek de bal heeft afgepakt. De pedagogisch medewerker vraagt of dit klopt, waarop Freek knikt. "Waarom heb jij de bal afgepakt Freek?". Freek kijkt de pedagogisch medewerker aan maar zegt niets. "Wil je misschien ook graag met de bal spelen?". Freek knikt. "Dat snap ik. De volgende keer mag je het even netjes vragen aan Kees. Zullen we dat eens samen proberen, zeg maar: "Mag ik met de bal spelen?". Kees stemt toe en stelt voor om samen met de ballen te spelen, zo spelen beide kinderen in vrede verder met de ballen.

Wanneer kinderen grensoverschrijdend gedrag vertonen zoals bijten, slaan, schelden, schoppen en krabben, wordt er direct door de pedagogisch medewerkers ingegrepen. Dit doen zij door het handelen van het kind te benoemen, hen te herinneren aan de regel en het gevolg van hun gedrag:

Maud en Erica (beide 7 jaar) spelen met de barbiepoppen. Maud zegt: "Ik ben de prinses en jij de prins". Erica is het hier niet mee eens en zegt dat zij ook de prinses wilt zijn. Maud zegt dat dat niet kan, omdat zij al de prinses is. Erica begint boos te worden en noemt een scheldwoord naar Maud. De pedagogisch medewerker hoort dit en grijpt in: "Erica dat is een heel lelijk woord, daar kan een ander heel verdrietig van worden. Wij praten netjes met elkaar".

Wanneer gedrag zich herhaald koppelen de pedagogisch medewerkers een consequentie aan het handelen van de kinderen vast. Consequenties die wij kunnen hanteren bij de Zoete Bijtjes zijn: het kind uit het spel halen en een ander spel laten doen, het kind een andere activiteit onthouden, het kind laten nadenken op de nadenkstoel of het kind een taak laten uitvoeren. Zo kan Erica in het bovenstaande voorbeeld de opdracht gegeven worden om in een andere hoek te gaan spelen. Wanneer iets vaak gebeurt, kijken wij ook naar de oorzaak van het gedrag. Mocht het de pedagogisch medewerkers bijvoorbeeld opvallen dat Erica veelvuldig scheld, dan wordt met de ouders gesproken over het gedrag van Erica, om te achterhalen of ouders hier misschien een logische verklaring voor hebben (een buurman die scheldwoorden gebruikt).

2.3.3 INTERACTIE KINDEREN ONDERLING STIMULEREN

De pedagogisch medewerkers van de Zoete Bijtjes stimuleren de kinderen in de sociale ontwikkeling, door hen met elkaar in contact te brengen en de onderlinge interacties te stimuleren. Hierin houden zij rekening met en sluiten aan op de verschillende leeftijden en leeftijdscategorieën, zoals deze omschreven zijn in paragraaf 2.3.1.

- Baby's worden bewust naast elkaar gelegd, zodat zij contact met elkaar kunnen maken (elkaar aankijken, aanraken en geluidjes maken)
- Dreumesen krijgen de kans om naast andere kinderen te spelen
- De pedagogisch medewerkers observeren het samenspel van de kinderen en geven daar waar nodig begeleiding door mee te spelen of een kleine interventie te plegen
- De pedagogisch medewerkers complimenteren kinderen die samen spelen, elkaar helpen of op andere wijze interactie met elkaar hebben: *"Wat lief Rosa, dat jij Juf Nancy helpt met geven van de fles aan je zusje!", "Kijk nou, David helpt Victor met het opruimen van de duploblokken, waardoor de groep nog sneller is opgeruimd. Dankjewel David!", "Wat fijn dat jij Peter een beetje rondleidt op de groep Stacey"*.
- De pedagogisch medewerkers creëert momenten waarin positieve interactie onderling worden gestimuleerd door de kinderen bij elkaar te brengen in gezamenlijke activiteiten (voorlezen, dansen, knutselen, de kring) en de baby's erbij op schoot te nemen of in de kinderstoel erbij te zetten.
- De pedagogisch medewerkers stimuleren en begeleiden de kinderen in het benoemen van emoties en behoeftes in conflicten, door hen te vragen hoe zij zich voelen en wat zij willen of de gevoelens en behoeftes voor de kinderen te benoemen en te vragen of dat klopt.
- De pedagogisch medewerkers geven extra aandacht aan de begeleiding van nieuwe kinderen en verlegen kinderen. Zo wordt een wenkind op de BSO wegwijs gemaakt op de groep door een ander kind en betrekken verlegen kinderen in groeps gesprekjes met kleine kinderen.
- De pedagogisch medewerkers stimuleren kinderen om andere kinderen te troosten: *"Sasha is verdrietig, hoe zouden we hem kunnen troosten? Ja heel goed, een knuffel of aaien. Lief hoor"*.
- De pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen om elkaar te helpen: *"Teun, zou jij Dennis kunnen laten zien waar wij onze jassen altijd ophangen?"*
- De pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen om hulp te vragen en te ontvangen. Zo zullen ze niet direct ingrijpen wanneer zij zien dat een kindje hulp nodig heeft, maar observeren of het kind dit zelf gaat vragen:
De kinderen van de BSO zitten aan tafel te eten. Jaxon schenkt zijn eigen water in, maar schenkt het er per ongeluk een beetje naast. Jaxon kijkt naar het water naast zijn beker, maar onderneemt geen actie. Hij kijkt bedenkelijk om zich heen. De pedagogisch medewerker wacht nog eventjes, maar ziet dat Jaxon geen actie onderneemt. Dan vraagt zij: "Oh heb je een beetje naast je beker gemorst Jaxon?". Jaxon zegt: "Ja.... Mag ik een doekje?".
- De pedagogisch medewerkers fungeren als voorbeeldrol voor de kinderen, waarbij zij positief en correct sociaal gedrag laat zien. De pedagogisch medewerkers houden zich net als de kinderen aan de regels.
- De pedagogisch medewerkers verdelen de aandacht tussen de kinderen, waardoor iedereen gehoord en gezien wordt, en ook betrokken wordt.
- De pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen om naar elkaar te luisteren

2.4 WAARDEN EN NORMEN

Het overbrengen van normen en waarden speelt voortdurend een rol in de opvang van kinderen. Onder waarden worden opvattingen verstaan die voor een grote groep mensen belangrijk zijn en richting geven aan de omgang met elkaar. Bij De Zoete Bijtjes vinden wij zo waarden als respect, beleefdheid en verantwoordelijkheid erg belangrijk. Deze waarden worden weer ondersteunt door bepaalde normen (regels). Zo gelden bij De Zoete Bijtjes de volgende regels:

- Wij praten met nette woorden
- Wij zeggen u tegen volwassenen
- Wij helpen elkaar
- Wij luisteren naar elkaar

- Wij wachten op onze beurt
- Wij praten met elkaar
- Wij lopen op de groep
- Wij wassen onze handen nadat we naar de wc zijn geweest
- Wij wassen onze handen voor het eten
- Wij wassen onze handen na het buitenspelen
- Wij wassen onze mondjes
- Wij ruimen de tafel af
- Wij maken de tafel schoon
- Wij ruimen ons speelgoed op nadat wij ermee hebben gespeeld
- Wij praten op een rustige toon

De opvang kan gezien worden als een kleine “mini-samenleving”, waarin kinderen de geldende normen en waarden kunnen eigen maken en hiernaar kunnen leren handelen. De pedagogisch medewerkers brengen de kinderen in aanraking met deze normen en waarden door allereerst het goede voorbeeld te geven. Kinderen trekken zich op aan de volwassenen om zich heen en imiteren hen in hun handelingen. Om deze reden is het dan ook uiterst belangrijk dat de pedagogisch medewerkers de kinderen, collega’s, ouders en eigenlijk iedereen om hen heen behandelen vanuit respect en beleefdheid, en verantwoordelijkheid dragen voor het zich houden aan de regels en daarmee geldende normen en waarden. Daarnaast laten zij kinderen kennismaken met de geldende normen en waarden, door hen bekend te maken met de bovenstaande regels. Zo herinneren de pedagogisch medewerkers de kinderen aan de regels en leggen hen deze uit. Op deze manier leren kinderen wat wel en niet mag. Wanneer kinderen de regels overtreden, grijpen de pedagogisch medewerkers in door hen te herinneren aan de regel en het gevolg van hun gedrag te benoemen: *“Als je rent, kunt je vallen. Wij lopen op de groep”*. Wanneer kinderen echter herhaaldelijk regels overtreden, dan koppelen de pedagogisch medewerkers een consequentie aan hun handelen, zoals het kind uit het spel halen en een ander spel laten doen, het kind een andere activiteit onthouden, het kind laten nadenken op de nadenkstoel of het kind een taak laten uitvoeren. Op deze manier leren kinderen zich aan de regels te houden en daarmee vervelende consequenties te voorkomen. Op de nadenkstoel krijgen kinderen daarbij de kans om hun handelen te overdenken: wat heb ik verkeerd gedaan en hoe kan ik de volgende keer beter handelen? Hoe lang kinderen hun tijd uitzitten op de nadenkstoel is afhankelijk van de leeftijd, zo worden kinderen van 2 jaar 2 minuten op de nadenkstoel gezet, kinderen van 3 jaar 3 minuten, kinderen van 4 jaar 4 minuten, enzovoort. Wanneer de tijd om is gaat de pedagogisch medewerker een gesprekje met de kinderen aan en vraagt of het nagedacht heeft hoe het zich kan verbeteren/anders kan gedragen.

Door zoveel mogelijk met ouders op één lijn te werken, worden kinderen zoveel mogelijk consequent benaderd betreft het overdragen en zich houden aan waarden en normen. Zo worden ook de ouders op de hoogte gesteld van de geldende waarden en normen (regels) van de Zoete Bijtjes. Wanneer kinderen deze regels herhaaldelijk overtreden, wordt dit met de ouders besproken en wordt er gezamenlijk gezocht naar een verklaring en oplossing. Hierin wordt gekeken naar wat het kind nodig heeft.

Schoolgaande kinderen hebben naast de voorbeeldrol van de ouders en pedagogisch medewerkers, ook te maken met voorbeeldrollen vanuit de sociale media en leeftijdsgenootjes, waaraan zij zich optrekken. Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerkers en ouders op de hoogte blijven van deze voorbeeldrollen en hierover in gesprek te blijven gaan met de kinderen. Wij moeten de kinderen op deze manier wereldwijd maken en erop behoeden niet zomaar ergens in mee te gaan of iets te geloven. Zo gebeurt het wel eens dat jongeren die een pinpas hebben, gevraagd worden door anderen om geld voor hen te pinnen. Dit is dan een behoorlijk bedrag. Er wordt hen dan verteld dat ze het geld weer terugkrijgen, dit gebeurt echter niet. Daarom is het in dit geval van belang dat ouders en pedagogisch medewerkers met kinderen in gesprek gaan over het onderwerp oplichting.

2.5 WAARNEMEN VAN DE ONTWIKKELING

2.5.1 OBSERVEREN EN OUDERGESPREKKEN

Onze mentoren volgen en monitoren de ontwikkeling van de kinderen zoals eerder gezegd door middel van observaties. De kinderen zullen 1 x per 6 maanden worden geobserveerd en indien nodig of op verzoek van ouders vaker.

Bij de Zoete Bijtjes maken wij zo gebruik van het volgsysteem "PeuterPlusPlan", waarin de ontwikkeling van kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar digitaal gevolgd wordt. Deze ontwikkeling wordt in zes fasen gevolgd op het gebied van taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele vaardigheden. Aan de hand van observatielijsten waarin concrete, in observeerbaar gedrag, doelen omschreven staan, wordt de ontwikkeling van het kind nauwkeurig gevolgd en vastgelegd. Deze digitaal ingevulde observatielijsten worden vervolgens uitgeprint en besproken met de ouders in een oudergesprek deze vindt één keer per jaar plaats.

2.5.2 OVERDRACHT NAAR SCHOOL

Wanneer kinderen vier jaar worden gaan zij naar school/BSO toe. Om een doorlopende ontwikkelingslijn te waarborgen maken wij allereerst gebruik van een kindvolgsysteem dat naadloos aansluit bij de volgsystemen die gebruikt worden in het basisonderwijs. Daarnaast is het van belang dat de juf/meester en/of pedagogisch medewerker op de hoogte is van de ontwikkeling, behoeftes en karakter van het kind, zoals dit omschreven staat in het kinddossier. Op deze manier kan er op school zoveel mogelijk aangesloten worden op het ontwikkelingsniveau, behoeftes en karaktereigenschappen van het kind en kan het kind op de juiste manier begeleidt en uitgedaagd worden. Wij dragen het kinddossier dan ook over naar de school/BSO, waarvoor de ouders bij de plaatsing op het kinderdagverblijf al voor tekenen. Het kinddossier met observaties en eventueel aanvullende verslagen, wordt zo per mail naar de betreffende school/BSO gestuurd. De ouders zijn daarbij verantwoordelijk voor het eventuele toelichten van het kinddossier.

Wanneer kinderen intern doorstromen naar de BSO van de Zoete Bijtjes, draagt de huidige mentor het kinddossier zowel mondeling als op geschrift, over aan de nieuwe mentor. Op deze manier waarborgen wij zo ook intern een doorlopende ontwikkelingslijn bij de overgang naar een nieuwe groep.

2.5.3 OMGANG MET BIJZONDERHEDEN IN DE ONTWIKKELING

Iedere kind ontwikkelt zich op zijn eigen tempo en op zijn eigen manier. In de meeste gevallen doorlopen kinderen de ontwikkeling zonder problemen of achterstanden. Echter kan het voorkomen dat een kind opvallend gedrag vertoont of achterblijft in zijn ontwikkeling. Doordat de pedagogisch medewerkers de kinderen nauwlettend volgen door middel van het PeuterPlusPlan en de kinderen daarnaast gedurende de dag observeren in de signaleren die zij afgeven, kunnen eventuele bijzonderheden in de ontwikkeling tijdig worden gesignaleerd en opgepakt. Tijdige signalering maakt het mogelijk om advies en hulp in te schakelen, waardoor de nadelige gevolgen zo beperkt mogelijk blijven. Bij het signaleren van bijzonderheden in de ontwikkeling, doorlopen de pedagogisch medewerkers de volgende stappen:

1. Signaleren van opvallend gedrag: de pedagogisch medewerkers van de Zoete Bijtjes houden de kinderen gedurende de dag nauwlettend in de gaten, pikken signalen op en reageren hier op een passende wijze op. Wanneer signalen ons zorgen laten maken, worden deze in kaart gebracht en met de vaste collega's besproken. Indien de zorgen blijven dan worden de zorgen laagdrempelig gedeeld met de ouders. Ouders krijgen zo de kans om mee te denken en eventueel een verklaring te geven voor bepaalde opvallende signalen die het kind af geeft. Wanneer er geen verklaring is voor het opvallende gedrag van het kind, blijft de pedagogisch medewerker het kind volgen in zijn of haar ontwikkeling.
2. Observaties doornemen en nogmaals observeren: wanneer niet duidelijk is wat de aanleiding is van het gedrag van het kind, worden allereerst de eerder samengestelde observaties aan de hand van het PeuterPlusPlan doorgenomen. Wanneer blijkt dat hier onvoldoende in naar voren komt wat de aanleiding is van het gedrag van het kind, kan de pedagogisch medewerker besluiten om nogmaals te observeren. Er kan dan gebruik gemaakt worden van ongestructureerd observeren, waarin het gedrag van het kind en de signalen die het afgeeft objectief worden beschreven. Deze observatie zal vervolgens besproken worden in een oudergesprek, waarin de kind ontwikkeling met daarin opvallende gedragingen en signalen besproken worden met de ouders.
3. Eventueel inwinnen anoniem advies: na de signalen en gedragingen duidelijk in beeld te hebben gekregen door middel van een observatie kan een pedagogisch medewerker ervoor kiezen om naast advies te vragen van de leidinggevende ook anoniem advies te vragen van een externe organisatie zoals kabouterhuis, ouder kind teams of Alert4You. Zij kunnen eventueel handvaten bieden en adviseren in het bespreekbaar maken van het opvallende gedrag.

4. Oudergesprek en plan van aanpak: door middel van een gesprek met de ouders worden de zorgen omtrent de ontwikkeling van het kind besproken en wordt gezamenlijk gewerkt naar een plan van aanpak. Het is van belang om dit ook echt gezamenlijk met de ouders te doen en de hen hier een inbreng in te laten hebben, op deze manier werken zowel de ouders als de Zoete Bijtjes op één lijn en voelen zich betrokken bij het plan van aanpak. Het kind ontvangt extra ondersteuning op dat gebied waarin hij of zij het nodig heeft. Dit kan door de pedagogisch medewerkers op de groep én door ouders zelf thuis uitgevoerd worden.
5. Eventueel inschakelen externe hulp: mocht het plan van aanpak niet het gewenste effect hebben, dan kan ervoor gekozen worden om (in overleg met de ouders en de leidinggevende) externe hulp in te schakelen zoals een logopedist of Alert4You. Deze externe deskundige kan het betreffende kind eventueel observeren op de groep en de pedagogisch medewerkers en ouders voorzien van handvatten in de omgang met en aanpak van de bijzondere ontwikkeling. Hiervoor dienen ouders echter wel eerst toestemming te geven. Bij een vermoeden van kindermishandeling, hanteren wij de stappen van de meldcode, zoals deze beschreven staan in ons beleid veiligheid en gezondheid. Daarnaast kunnen ouders doorverwezen worden naar professionele hulp, waarna de hulpvraag in het thuisfront zal worden behandeld.

Wanneer pedagogisch medewerkers dit stappenplan doorlopen, stellen zij de leidinggevende en de pedagogisch coach hiervan op de hoogte. Zo kunnen zij het verloop van het doorlopen van het stappenplan volgen en monitoren en waar nodig ondersteuning bieden in bijvoorbeeld het observeren van het betreffende kind, het laagdrempelig bespreken van de signalen met de ouders, het voeren van het oudergesprek, het opstellen van een plan van aanpak en het inschakelen van of doorverwijzen naar professionele hulp.

Toerusting en ondersteuning pedagogisch medewerkers:

Uiteraard is bijscholing omtrent het onderwerp opvallende ontwikkeling ook van belang. Om deze reden komt dit onderwerp minstens één keer per jaar aan bod. Dit kan in de vorm van een studiedag, een cursus, een vergadering of een workshop op locatie. De bijscholing kan zowel door externe organisatie worden geboden als intern medewerkers. Met de bijscholing krijgen de medewerkers de kans om de kennis te vergroten en op te frissen. Tevens blijven pedagogisch medewerkers actief bezig met de ontwikkelingspedagogiek van het kind waardoor zij beter en adequater kunnen reageren op signalen van kinderen. Er wordt voor elk jaar een jaarplanning opgesteld waarbij er wordt gekozen welke opleidingen, cursussen en of workshops de pedagogisch medewerkers het betreffende jaar zullen volgen. Op locatie is meer informatie aanwezig over de scholingsjaarplanning.

HOOFDSTUK 3: DE ZOETE BIJTJES INFORMATIE VOOR OUDER EN KIND

3.1 STAMGROEPEN

3.1.1 STAMGROEP

Bij de Zoete Bijtjes vangen wij in totaal 41 kinderen op in de leeftijd van 0 tot en met 13 jaar oud. Deze kinderen worden opgevangen in drie verschillende stamgroepen, namelijk de babygroep, de peutergroep en de BSO groep. Op de babygroep worden maximaal 14 kinderen opgevangen in de leeftijd van 0-2 jaar oud. Op de peutergroep worden maximaal 16 kinderen opgevangen in de leeftijd van 2-4 jaar oud. En tot slot worden er op de BSO groep maximaal 11 kinderen opgevangen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar oud.

Groep	Aantal kinderen	Aantal pm'ers	bijzonderheden
Baby dreumes groep	14	2 - 4	
Peutergroep	16	2	
BSO groep	11	1	Omdat de BSO een verticale groep betreft van 4 tot 13 jaar, geldt een BKR van 1 pedagogisch medewerker op 11 kinderen

Gezien De Zoete Bijtjes een startende organisatie is zal er worden gestart met één verticale groep op het KDV. Naarmate het kindaanbod zich uitbreidt zal er vervolgens over worden gegaan naar een baby-dreumesgroep en een peutergroep.

Stamgroep tijdens eerste periode na opening:

Groep	Aantal kinderen	Aantal pm'ers	bijzonderheden
Verticale groep (0-4 jaar)	16	2-4	Een verticale groep is een groep waar kinderen van nul tot vier jaar gezamenlijk worden opgevangen. De groepsruimte is zo ingedeeld dat er voor elke leeftijdscategorie voldoende en uitdagend speelmateriaal is. Ook worden de aangeboden activiteiten aangepast op de verschillende ontwikkelingsfasen. De verticale groep biedt tevens mogelijkheden die een horizontale groep in mindere mate biedt. Zo kan een oudere kindje zijn zorgzame karakter en sociale vaardigheden oefenen en uitbreiden door te helpen met de verzorging van baby's of het helpen van jonge dreumesen en rekening te houden met baby's en jongere kinderen. De jongere kinderen kunnen op hun beurt de kunst afkijken van de volgende ontwikkelingsstap, zoals bijvoorbeeld lopen en praten.

3.1.2 VERLATEN VAN DE BASISGROEP

Het is mogelijk voor de kinderen om de eigen stamgroep te verlaten voor een activiteit. Bij De zoete bijtjes erkennen wij een aantal situaties, waarin de kinderen de eigen stamgroep kunnen verlaten:

- I. **Buitenspelen:** Wij vinden het heerlijk om met de kinderen naar buiten te gaan. Zo kunnen zij hun energie kwijt en zich volop ontwikkelen door te rennen, klimmen, klauteren, beestjes te zoeken, de natuur te ontdekken en met het buitenspeelgoed te spelen. De zoete bijtjes beschikt over twee eigen tuinen, waarin de kinderen kunnen spelen met buitenspeelmateriaal. De ene tuin grenst aan de babygroep en de andere tuin aan de peutergroep. Aan de voorzijde van het pand bevindt zich nog een speeltuin, waar de kinderen van de BSO kunnen spelen. Mocht de kind aantallen het toelaten, dan spelen de kinderen van de BSO in de tuin van de peuters. De pedagogisch medewerkers spelen samen met de kinderen buiten. Voor het buitenspelen houden de pedagogisch medewerkers de werkafspraken zoals beschreven in het beleid veiligheid en gezondheid aan.
- II. **Uitstapjes:** Om kinderen de "echte" wereld en samenleving te laten ontdekken, ondernemen wij uitstapjes. Hierbij kan gedacht worden aan wandelingen in de buurt en met zijn alle naar de bibliotheek tot een uitstapje naar een kinderboerderij of een park. Een vooropstaand feit is dat het uitstapje ten alle tijden veilig moeten plaatsvinden. Zo wordt er ten alle tijden voldaan aan het BKR en worden de werkafspraken die zijn gemaakt omtrent uitstapjes strikt gevolgd om ongevallen zoveel mogelijk te voorkomen.
- III. **Spelen op de BSO:** Soms kan het spelen in kleinere groepen een grote toegevoegde waarde hebben voor de ontwikkeling van de kinderen. Op de ochtenden dat de BSO-kinderen nog niet aanwezig zijn op de groep heeft het De Zoete Bijtjes deze ruimte geheel tot zijn beschikking. De pedagogisch medewerker kan met een aantal kinderen in deze ruimte een gerichte activiteit uitvoeren ter bevordering van de ontwikkeling van de kinderen. Daarnaast maken kinderen van bijna vier jaar kennis met de BSO-ruimte waar zij wellicht heen zullen gaan als zij vier jaar worden.
- IV. **Open deuren beleid:** Het open deuren beleid houdt letterlijk in dat de deuren tussen de groepen 'open' zijn, waardoor kinderen zelf kunnen kiezen in welke ruimte zij willen spelen. Zo kan een peuter even op bezoek bij zijn baby zusje en kan een dreumes op veilige wijze kennis maken met de

peutergroep en de peuters. Ook kunnen de BSO-kinderen een kijkje komen nemen na een lange dag op school bij hun jongere broertje of zusje, maar bestaat er ook de mogelijkheid voor de peuter die bijna vier is om de uitdaging en het speelmateriaal van de BSO te ontdekken. Aan het open deuren beleid zijn wel enkele regels verbonden, namelijk:

1. Tijdens het open deuren beleid:

Bij De zoete bijtjes wordt per dag gekeken of het open deuren beleid wordt aangeboden. Afhankelijk van het activiteitenprogramma maar ook de groepssamenstelling zullen de pedagogisch medewerkers in overleg het open deuren beleid aanbieden. Het open deuren beleid kan worden aangeboden tussen 10.30 – 11.45 uur en tussen 13.45 – 14.45 uur. Een belangrijk uitgangspunt is dat kinderen te allen tijde op de eigen groep eten en slapen, om deze reden zijn er slechts gezette tijden waarom het open deuren beleid wordt aangeboden.

2. BKR tijdens open deuren beleid:

Wanneer de kinderen tijdens het open deuren beleid de eigen stamgroep verlaten, wordt de maximale omvang van de basisgroep tijdelijk losgelaten. Wel blijft het aantal kinderen per pedagogisch medewerker van kracht, toegepast op het aantal aanwezige kinderen per originele stamgroep.

3. Ruimte waar kinderen zouden kunnen spelen bij het open deuren beleid:

De kinderen kunnen tijdens het open deuren beleid, afhankelijk van de dag en de mogelijkheden, spelen op de buitenschoolse opvang groep, de babygroep of de peutergroep.

4. Emotionele veiligheid waarborgen tijdens het open deuren beleid:

Tijdens het open deuren beleid is het van belang om het welzijn van alle kinderen in de gaten te houden. Alle kinderen, ook de kinderen die op de eigen groep blijven spelen, dienen zich prettig te voelen bij het open deuren beleid. Zoals hierboven al beschreven staat kiest de pedagogisch medewerker heel bewust om het open deuren beleid wel of niet aan te bieden. Een overweging om het open deuren beleid niet aan te bieden is bijvoorbeeld als er wenkinderen zijn, die de overgang van thuis naar de opvang erg lastig vinden. Indien het open deuren beleid wordt aangeboden maar de pedagogisch medewerker opmerkt dat de emotionele veiligheid van kinderen hierdoor minder gewaarborgd kan worden zal zij het open deuren beleid in overleg met de pedagogisch medewerkers en de kinderen vroegtijdig afbreken.

3.1.3 SAMENVOEGEN

Bij De Zoete Bijtjes kan het voorkomen dat groepen samen worden gevoegd. Uitgangspunt is dat de stamgroep een vaste groep is, waarbij van tevoren bekend is welke dit is (en welke beroepskrachten hierbij horen). Dit betekent dat het niet is toegestaan om dagelijks te bepalen hoe de groepen worden ingedeeld, aan de hand van het aantal aanwezige kinderen. Samenvoegen betekent tevens dat de gehele groep samenvoegen, en niet delen van de stamgroep.

Er zijn wettelijk toegestaan twee manieren om samen te voegen;

Structureel samenvoegen

Bij structureel samenvoegen wordt een ander samengestelde stamgroep gecreëerd, waardoor dit wel binnen de regelgeving kan plaatsvinden. Dit is wel toegestaan. Dit is bijvoorbeeld het geval als er op bepaalde dagen structureel minder kinderen worden geplaatst, en er sprake is van een minder aantal groepen dan op de overige dagen. Zo kan het zijn dat een kind als stamgroep de 'A' heeft, maar op woensdag minder kinderen geplaatst worden dat de stamgroep 'B' en de stamgroep 'A' samen één groep. Dit betekent dat er een kind op een ander stamgroep wordt opgevangen. Ouders dienen een schriftelijke toestemming te geven indien er sprake is van structureel samenvoegen.

Structureel samenvoegen bij De Zoete Bijtjes gedurende opstart fase:

1. Gedurende de opstartfase is er één stamgroep, een verticale stamgroep voor kinderen van 0-4 jaar.

Structureel samenvoegen bij De zoete bijtjes:

Bij De zoete bijtjes wordt op de volgende momenten structureel samengevoegd indien er twee groepen open zijn:

1. Bij start van de dag voegen wij van 7.00 tot 8.30 op de stamgroep baby dreumes groep om maximaal 8.30 gaan alle kinderen naar de eigen stamgroep toe.
2. Gedurende het slaapmoment wordt er samengevoegd op de babygroep. Hierdoor kunnen de peuters die op de peutergroep op een stretcher slapen in alle rust zonder gestoord te worden slapen of rusten. Terwijl de kinderen die niet slapen ongestoord kunnen spelen, ontdekken en ontwikkelen.
3. Aan het einde van de dag voegen wij samen vanaf 17.30 indien kind aantal het toelaat, hierbij voegen wij samen in de groepsruimte baby dreumesgroep. Dit gebeurt alleen als er minder dan 14 kinderen aanwezig zijn. Ouders dienen hiervoor geen schriftelijke toestemming te geven

Incidenteel samenvoegen bij De Zoete Bijtjes:

In vakanties kan het aantal kinderen dagelijks wisselen. Er mag niet dagelijks worden bepaald dat de stamgroep wordt opgeheven. Het is echter zowel op organisatorisch als pedagogisch vlak niet wenselijk als bij een zeer laag aantal kinderen in een groep toch verplicht in de eigen groep met de daarbij behorende beroepskracht moet worden verbleven. Om deze reden inventariseert De Zoete Bijtjes voor de vakantieperiode wanneer kinderen afwezig zijn. Hierdoor heeft De Zoete Bijtjes de mogelijkheid om in kaart te brengen op welke dagen er sprake is van zeer laag aantal kinderen. Aan de hand van deze inventarisatie zal De Zoete Bijtjes in kaart brengen wanneer en op welke wijze de stamgroepen zullen samenvoegen. Tijdens een zeer lage bezetting (minder dan 16 kinderen) worden alle kinderen opgevangen in de groepsruimte van de baby-dreumesgroep. Uiteraard wordt met het samenvoegen in vakantieperiode rekening gehouden met de emotionele veiligheid van de kinderen, zo wordt bij het samenvoegen gestreefd naar het inzetten van één vertrouwde pedagogisch medewerker van de groep.

De ouders worden doormiddel van een brief vooraf geïnformeerd over welke stamgroep wordt samengevoegd, in welke stamgroepsruimte de kinderen worden opgevangen en wanneer. Dit betekent dat tijdens vakantieperiodes kinderen in een andere stamgroep dan de eigen stamgroep opgevangen kunnen worden. Ouders dienen voor de specifieke datums dat er incidenteel wordt samengevoegd schriftelijke toestemming te geven.

Indien De Zoete Bijtjes samenvoegt, structureel of incidenteel behoren ouders hiervoor vooraf schriftelijke toestemming te geven. Bij de intake zal er schriftelijke toestemming worden gevraagd aan alle ouders voor het structureel samenvoegen. Daarnaast wordt er een aparte schriftelijke toestemming gevraagd voor de diverse momenten waarbij incidenteel wordt samengevoegd. Voor het samenvoegen aan dagranden wordt geen schriftelijke toestemming gevraagd. De dagranden worden beschouwd als werkwijze, er wordt in de praktijk samengevoegd op de dagranden zoals beschreven in het pedagogisch beleidsplan. Ouders worden hier tevens van op de hoogte gesteld tijdens de intake.

Doordat ouders vooraf op de hoogte worden gesteld op welke wijze er wordt samengevoegd kunnen de ouders en pedagogisch medewerkers de kinderen voorbereiden op het samenvoegen.

3.2 DAGINDELING

3.2.1 DAGINDELING

Zoals eerder benoemd is in dit pedagogisch beleidsplan, houden wij een vast dagritme aan met de kinderen. . Omdat baby's veelal nog een eigen ritme van thuis hebben, volgen wij vooral dit eigen ritme en bieden hen voeding, slaap- en eetmomenten aan naar behoefte. Vanaf de dreumesleeftijd is te zien dat kinderen al steeds meer mee gaan in het vaste dagritme.

Dagritme Kinderdagverblijf:

Tijd:	Activiteit:
7:00-9:30 uur	Kinderen worden binnen gebracht door de ouders en is er overdracht van afgelopen dag/ochtend.
7:30-8:00 uur	De kinderen die thuis nog niet hebben ontbeten, krijgen nu ontbijt in de vorm van een crackertje
8:00-9:15 uur	De kinderen mogen vrij spelen met het speelgoed op de groep
9:15 uur	We gaan opruimen en onze handen wassen om aan tafel te gaan
9:30 uur	De kinderen gaan aan tafel om pap, cornflakes of fruit te eten en drinken water/thee

	(lauw)
10:00-10:30 uur	De kinderen worden verschoont en de kinderen die oefenen/zindelijk zijn mogen naar de wc en vervolgens gaan alle kinderen naar bed
10:30-11:45 uur	Er wordt een activiteit gedaan met de kinderen die niet (kunnen) slapen, zoals de kring, knutselen, liedjes zingen, buitenspelen, muziek maken, etc.
11:45 uur	We gaan opruimen en onze handen wassen om aan tafel te gaan. De kinderen mogen meehelpen met het dekken van de tafel.
12:00- 12:30 uur	De kinderen gaan aan tafel om warme maaltijd aangeboden
12:30-13:00 uur	De kinderen worden verschoond en de kinderen die oefenen/zindelijk zijn mogen naar de wc.
13:00-15:30	De kinderen gaan slapen. Met de kinderen die niet slapen wordt een rustige activiteit aan tafel gedaan.
15:30-16:30	De kinderen worden uit bed gehaald, verschoont/gaan naar de wc en mogen zichzelf aankleden (of worden aangekleed). De spelende kinderen ruimen het speelgoed op en wassen de handen om aan tafel te gaan.
16:30-17:00	De kinderen gaan aan tafel om een brood, cracker, soepstengel, vla/yoghurt te eten en krijgen daarbij een beetje water/thee (lauw) aangeboden.
17:00-17:30 uur	Activiteit uitvoeren of vrij spelen.
17:30-18:15 uur	De kinderen mogen vrij spelen op de groep of we gaan met de kinderen naar buiten
18:15 uur	Er wordt gezamenlijk opgeruimd
18:00-18:30 uur	De kinderen worden opgehaald door de ouders
19:00 uur	De Zoete Bijtjes sluit

Dagritme BSO schoolweek:

Tijd:	Activiteit:
14:00-15:00 uur	Kinderen worden opgehaald uit school door de pedagogisch medewerkers en worden door de chauffeurs naar de BSO gebracht
15:00-15:30 uur	De kinderen mogen hun handen gaan wassen om aan tafel te gaan. We dekken samen de tafel.
15:30 uur	De kinderen gaan aan tafel om te eten. Warme maaltijd aangeboden. Daarbij drinken de kinderen water of thee (lauw). De kinderen krijgen de gelegenheid om te praten over hun dag of over andere dingen die hun bezighouden.
Vanaf 16:00 uur	De kinderen mogen vrij spelen of er wordt een activiteit aangeboden.
16:30-19:00 uur	De kinderen worden opgehaald
19:00 uur	De Zoete Bijtjes sluit

Dagritme BSO vakantieweek:

Tijd:	Activiteit:
7:00-9:30 uur	Kinderen worden binnen gebracht door de ouders
7:30-8:00 uur	De kinderen die thuis nog niet hebben ontbeten, krijgen nu ontbijt in de vorm van een crackertje
8:00-9:15 uur	De kinderen mogen vrij spelen met het speelgoed op de groep
9:15 uur	We gaan opruimen en onze handen wassen om aan tafel te gaan
9:30 uur	De kinderen gaan aan tafel om fruit te eten en drinken water/thee (lauw)
10:00-12:15 uur	Er wordt een activiteit met de kinderen gedaan, zoals de kring, knutselen, liedjes zingen, buitenspelen, muziek maken etc.

12:15 uur	Het lokaal wordt gezamenlijk opgeruimd
12:30- 13:00 uur	De kinderen gaan aan tafel voor warme maaltijd. Als kinderen daar behoefte aan hebben, krijgen zij nog een bakje yoghurt. Daarnaast krijgen de kinderen een beetje water/thee (lauw) aangeboden
13:00-16:30 uur	Er wordt een activiteit met de kinderen gedaan, zoals de kring, knutselen, liedjes zingen, buitenspelen, muziek maken, etc.
16:30-17:00 uur	De kinderen gaan aan tafel om een brood,cracker, soepstengel te eten en krijgen daarbij een beetje water/thee (lauw) aangeboden.
17:00 – 18:00 uur	De kinderen mogen vrij spelen op de groep of we gaan met de kinderen naar buiten in de tuin spelen
16:30-18:30 uur	De kinderen worden opgehaald door de ouders
19:00 uur	De Zoete Bijtjes sluit

3.2.2 SLAAPBELEID

Bij de Zoete Bijtjes beschikt ieder kind op de babygroep onder de 1,5 over een eigen bedje. Op deze manier waarborgen wij het gevoel van veiligheid bij de kinderen, door het telkens in hetzelfde bedje te laten slapen. Gezien er momenteel 6 bedje aanwezig zijn op de locatie zullen er nooit meer dan 6 kinderen onder de 1,5 jaar worden opgevangen (Naarmate er meer aanmeldingen komen zullen er zes bedjes extra worden aangeschaft. Waardoor er maximaal 12 kinderen onder de 1,5 opgevangen kunnen worden en een ieder een eigen slaapplek heeft).

Daarnaast kunnen kinderen vanaf 1,5 jaar op een stretcher in een rustig op de groep slapen. Om ervoor te zorgen dat er rust heerst op de groep worden de wakkere kinderen op de ene stamgroep opgevangen (samengevoegd) zodat zij heerlijk kunnen spelen, ontdekken en ontwikkelen. Op de andere groep kunnen de kinderen boven de 1,5 die willen slapen of rusten op stretcher slapen, zonder gestoord te worden door de spelende kinderen. Het vier ogen principe wordt hierin gehandhaafd door middel van het gebruik van babyfoons, zelf aanwezig te zijn bij de kinderen die bijvoorbeeld op de stretchers slapen en het gebruik van camera's. De pedagogisch medewerkers handelen volgens de werkafspraken omtrent gezond en veilig slapen zoals die vermeld staan in het beleid veiligheid en gezondheid.

3.3 DIENSTEN, EXTRA DAGEN, EN RUILDAGEN

3.3.1 EXTRA DAGEN

Mochten ouders een extra dagje opvang willen afnemen bij de Zoete Bijtjes dan is dit mogelijk. Het is hierin van belang dat ouders dit tijdig aangeven (twee weken van te voren), aangezien wij met een planning werken. Aan de hand van de planning wordt bekeken of de extra dagopvang mogelijk is. Extra dagen mogen maximaal twee keer per maand aangevraagd worden.

3.3.2 RUILDAGEN

Om onrust te voorkomen en kinderen zoveel mogelijk structuur te bieden in de vorm van dezelfde groepen met dezelfde kinderen, hebben wij ervoor gekozen om ruildagen aan te nemen op bepaalde voorwaarden. Aanvraag moet minimaal drie weken van tevoren ingediend worden en afhankelijk van de bezetting wordt daar goedkeuring voor gegeven.

DIENSTEN

Bij de Zoete Bijtjes bieden wij alleen hele dagen opvang aan in de vorm van de volgende contracten:

Voor de KDV kunnen ouders kiezen uit drie soorten contracten een ochtend, een middag of een dagcontract. Voor de BSO bieden wij 3 varianten. 40-weken (tijdens school), 12-weken (tijdens vakantie) en 52 weken (hele jaar door).

3.4 OPENINGSTIJDEN EN SLUITINGSDAGEN

Kinderopvang De zoete bijtjes biedt kinderopvang aan kinderen van 0 t/m 12 jaar. Wij zijn geopend van 7:00 uur tot 19:00 uur van maandag tot en met vrijdag.

De zoete bijtjes is gesloten op de volgende dagen:

- Nieuwjaarsdag

- Goede vrijdag
- 1ste en 2de Paasdag
- Koningsdag
- Bevrijdingsdag (1x in de vijf jaar 2020, 2025 etc.)
- Hemelvaartsdag
- 1ste en 2de Pinksterdag
- 1ste en 2de Kerstdag

3.5 OUDERCOMMISSIE

De Wet kinderopvang geeft ouders het recht de kinderopvang te beïnvloeden op belangrijke beleidsonderwerpen. Hiervoor is er een oudercommissie: zij mogen gevraagd en ongevraagd advies geven over diverse onderwerpen binnen kinderopvang de Zoete Bijtjes. Het reglement van de oudercommissie beschrijft de regelingen en afspraken waarbinnen de medezeggenschap bij kinderopvang De zoete bijtjes uitgevoerd wordt, zoals bijvoorbeeld het uit te voeren beleid. De oudercommissie bepaalt zelf haar werkwijze en taakverdeling en legt dat vast in een huishoudelijk reglement.

De oudercommissie heeft als doel de belangen van de kinderen en de ouders van kinderopvang de Zoete Bijtjes waar de oudercommissie aan verbonden, is zo goed mogelijk te behartigen en de ouders te vertegenwoordigen. De oudercommissie bevordert goede en heldere informatie aan ouders, de betrokkenheid van ouders bij de kinderopvang en fungeert als aanspreekpunt voor ouders met klachten en informeert hen zo nodig over de klachtenregeling.

3.6 KLACHTEN

In het kader van de wet kinderopvang is er een interne klachtenregeling opgesteld voor kinderopvang de Zoete Bijtjes. Ondanks de goede zorgen en de hoge kwaliteit die de Zoete Bijtjes nastreeft kan er in de samenwerking tussen ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers een klacht ontstaan. De Zoete Bijtjes neemt klachten serieus en ziet de klacht als een moment om van te leren en te groeien. Om op deze wijze de kwaliteit van de kinderopvang nog verder te verhogen.

De Zoete Bijtjes onderscheidt twee soorten officiële klachtenregelingen:

- **Interne klachtenregeling:** Bij voorkeur maken ouders/ verzorgers een klacht eerst bespreekbaar bij de directe betrokkenen. Mocht dit niet leiden tot een bevredigende oplossing dan kan er een officiële klacht worden ingediend. Deze officiële klacht dient schriftelijk kenbaar gemaakt te worden bij de leidinggevende. De leidinggevende zal de klacht in behandeling nemen, mocht de klacht een vermoeden van kindermishandeling betreffen dan treedt de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking. De interne klachtenprocedure wordt daarmee afgesloten. Nadat de klacht in behandeling is genomen zal de leidinggevende contact opnemen met de betrokkene en eventueel de oudercommissie bij de klachtenprocedure betrekken. Binnen ten minste 6 weken na het indienen van de klacht, zal een schriftelijke en gemotiveerde oordeel, inclusief concrete termijnen waarbinnen eventuele maatregelen zullen worden gerealiseerd, verstuurd worden naar de ouder. Voor meer informatie over de interne klachtenregeling kunt u kijken in de interne klachtenregeling die op locatie inzichtelijk is.
- **Externe klachtenregeling:** Mocht interne klachtafhandeling niet leiden tot een bevredigende oplossing dan staat ouders de weg vrij naar informatie, advies en mediation bij de geschillencommissie, gevestigd in Den Haag. Of het aanmelden van het geschil bij de Geschillencommissie www.degeschillencommissie.nl.

In sommige gevallen is het van belang de klacht rechtstreeks in te dienen bij de Geschillencommissie:

- De kinderopvangorganisatie niet binnen 6 weken heeft gereageerd op de schriftelijke klacht.
- De ouders en de kinderopvangorganisatie het niet binnen 6 weken eens zijn geworden over de afhandeling van een klacht.
- De kinderopvangorganisatie geen adequate klachtenregeling heeft.

In uitzondering op het bovenstaande mogen ouders meteen een geschil indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang, als in redelijkheid niet van ouders kan worden verlangd dat zij onder de gegeven

omstandigheden een klacht indienen bij de kinderopvangorganisatie. Dit kan zijn bijvoorbeeld bij klachten over intimidatie of wanneer ouders bang zijn dat het voorleggen van hun klacht vervelende consequenties kan hebben. De Geschillencommissie beoordeelt in individuele gevallen of aan de voorwaarden hiervoor wordt voldaan.

HOOFDSTUK 4: WET KINDEROPVANG

4.1 DRIE UURS REGELING

Op een aantal vastgestelde momenten op de dag mag er worden afgeweken van het beroeps kind ratio. Dit betekent dat er tijdelijk minder pedagogisch medewerkers ingezet mogen worden waarbij in ieder geval minimaal de helft van het aantal benodigde pedagogisch medewerkers aanwezig dient te zijn.

Bij een openingstijd van 10 uur of langer mag er maximaal drie uur worden afgeweken van het BKR, de zogeheten drie uren regeling.

De regeling treedt in werking zodra een pedagogisch medewerkers meer dan het toegestane aantal kinderen in haar eentje opvangt. In het kind planning wordt bijgehouden wanneer kinderen binnenkomen en wanneer zij naar huis gaan, hierdoor wordt inzichtelijk gemaakt wanneer er van het BKR wordt afgeweken.

Als blijkt dat we meer dan drie uur af gaan wijken volgens de BKR op een dag (incl. de pauzes), wordt het rooster incidenteel of structureel aangepast, naar gelang de situatie.

Op het moment dat de drie-uursregeling in werking is getreden en er slechts één PM'er in het pand is, zorgen we er altijd voor een tweede volwassene die aanwezig is in het pand bv een stagiaire (18+) of de vestigingsmanager.

Tijdens onderstaande tijden wordt er afgeweken van de BKR, buiten deze tijden wordt er niet afgeweken van het BKR, de kinderopvang is geopend van 7.00-19.00.

Babygroep

Dag	Afwijken ochtend	Afwijken middag	Afwijken avond
Maandag	8.30-9.30	12.30-14.00	17.00-17.30
Dinsdag	8.30-9.30	12.30-14.00	17.00-17.30
Woensdag	8.30-9.30	12.30-14.00	17.00-17.30
Donderdag	8.30-9.30	12.30-14.00	17.00-17.30
Vrijdag	8.30-9.30	12.30-14.00	17.00-17.30

Peutergroep

Dag	Afwijken ochtend	Afwijken middag	Afwijken avond
Maandag	8.30-9.30	12.30-14.00	17.00-17.30
Dinsdag	8.30-9.30	12.30-14.00	17.00-17.30
Woensdag	8.30-9.30	12.30-14.00	17.00-17.30
Donderdag	8.30-9.30	12.30-14.00	17.00-17.30
Vrijdag	8.30-9.30	12.30-14.00	17.00-17.30

BSO tijdens vakantieweken. Tijden schooldagen wijken wij niet af van de BKR

Dag	Afwijken ochtend	Afwijken middag	Afwijken avond
Maandag	07.00-08.00	13.45-14.45	18.00-19.00
Dinsdag	07.00-08.00	13.45-14.45	18.00-19.00
Woensdag	07.00-08.00	13.45-14.45	18.00-19.00
Donderdag	07.00-08.00	13.45-14.45	18.00-19.00
Vrijdag	07.00-08.00	13.45-14.45	18.00-19.00

Omdat de Zoete Bittjes een nieuw te openen kinderopvangorganisatie betreft, zijn er nog weinig kinderen aanwezig en wordt er maar met één pedagogisch medewerker gewerkt. Om deze reden wordt er dan ook nog geen gebruik gemaakt van de drie uren regeling, de bovenstaande drie uren regeling is een schets van de

verwachte afwijkingen. Zodra er meer kinderen bijkomen en er meerdere werknemers op de groep staan, zullen wij de drie urenregeling inventariseren en invullen. Deze wordt dan na een maand geëvalueerd en waar nodig aangepast. Daarna wordt het iedere drie maanden geëvalueerd en indien nodig (in overleg met de O.C) aangepast. Indien de regeling wordt aangepast worden ouders ten alle tijden doormiddel van een nieuwsbrief op de hoogte gesteld van de vernieuwde regeling.

4.2 INZET STAGIAIRES EN VRIJWILLIGERS

4.2.1 STAGIAIRES:

De stagiaire is bij ons om zichzelf verder te ontwikkelen als pedagogisch medewerkers. De taken die een stagiaire kan uitvoeren:

Alle leerjaren:

- Pedagogisch medewerker ondersteunen tijdens activiteiten
- Activiteit aanbieden met ondersteuning van de pedagogisch medewerker
- Begeleiden van ontwikkeling
- Observeren van kinderen (in samenwerking met de mentor van het kind)
- Begeleiden tijdens eet en drink momenten
- Uitvoeren van huishoudelijke taken
- Begeleiden van kinderen tijdens vrij spel momenten

Laatste leerjaar:

Indien de stagiaire in het laatste leerjaar zit en indien zij boven de 18 jaar is mag zij onderstaande extra werkzaamheden uitvoeren:

- Aanbieden van een activiteit
- Deelnemen aan oudergesprekken
- Overdracht aan ouder geven aan het einde van de dag

De taken van de stagiaires verschillen per “soort” stagiaire, leerjaar en opleiding. Zo worden er twee soorten stagiaires onderscheiden:

- **BBL-stagiaires:** een BBL stagiaire volgt een werken-en leren opleiding. Bij deze vorm van opleiding mag de stagiaire worden ingezet als een formatieve pedagogisch medewerker. Afhankelijk van de fase van haar opleiding, toets uitslagen en beoordeling van de praktijkbegeleider, is deze inzetbaarheid van 0 tot 100%. De BBL-student heeft een arbeidscontract bij kinderopvang De Zoete Bijtjes. BBL studenten van de BSO hebben een arbeidscontract van minimaal 12 uur en studenten van het kinderdagverblijf van minimaal 20 uur. Indien een BBL-stagiaire formatief wordt ingezet zal er ten alle tijden een inzetbaarheid verslag worden opgesteld waarin is beschreven voor hoeveel procent de stagiaire formatief ingezet kan worden alsmede de reden van deze conclusie.
- **Bol- stagiaires:** Naast BBL-studenten kunnen er teven BOL-studenten stagelopen bij De Zoete Bijtjes. Zij volgen een beroeps opleidende leerweg, waarbij zij stagelopen. Deze stagiaires staan boventallig ingezet, dit betekent dat zij niet de eindverantwoordelijke zijn voor de welzijn van de kinderen. Onder bepaalde omstandigheden kan besloten worden een BOL-student formatief in te zetten. Dit gebeurt alleen als de BOL-student capabel genoeg is om als volwaardige pedagogisch medewerker ingezet te worden. Mocht er worden besloten om een BOL-student als formatieve pedagogisch medewerker in te zetten dan wordt er ten alle tijden een inzetbaarheid verslag opgesteld. Daarnaast mag een BOL-stagiaire alleen worden ingezet onder de volgende voorwaarde:
 - Een bol student mag allen ingezet worden tijdens ziekte van een pedagogisch medewerkers of tijdens schoolvakanties van de student.
 - De bol student mag nooit alleen op de groep staan behalve tijdens pauzes
 - De bol student mag niet worden ingezet tijdens het eerste leerjaar
 - De bol student kan allen worden ingezet op de eigen stage locatie (KDV of BSO)

Bij kinderopvang de Zoete Bijtjes houden wij ons aan onderstaand richtlijnen zoals vastgesteld in het cao-kinderopvang:

Inzetbaarheid en salariering studenten mbo en HBO Opleidingsfase	Formatieve inzetbaarheid	Wijze van vaststelling opleidingsfase	Wijze van vaststelling formatieve inzetbaarheid
--	--------------------------	---------------------------------------	---

Fase 1: overeenkomstig eerste leerjaar SPW-3/ SPW-4	Oplopend van 0 naar 100%	* Conform de leerjaren en voortgang ingeval van een normatieve opleidingsduur van 3 jaar; * In geval van een andere opleidingsduur worden de fase en ingangsdatum ervan bepaald op basis van informatie van de opleiding.	De werkgever stelt de formatieve inzetbaarheid in fase 1 en fase 2 vast op basis van informatie van de opleidings- en praktijkbegeleider en legt deze schriftelijk vast.
Fase 2: overeenkomstig tweede leerjaar SPW-3/ SPW-4			
Fase 3: overeenkomstig derde leerjaar SPW-3/ SPW-4	100%		
Fase 4: Diploma SPW-3 of Vierde jaar SPW-4	100%	Nvt	Nvt

De begeleiding van de stagiaires wordt gedaan door de pedagogisch medewerker van de groep in samenwerking met de houder. Maandelijks vindt er een POP-gesprek plaats tussen de pedagogisch medewerker en de stagiaire. In dit gesprek wordt over het functioneren van de stagiaires gesproken, waar de stagiaires nog in kan groeien, alsmede waar de stagiaire zelf nog in wilt groeien. Daarnaast wordt besproken welke opdrachten de stagiaire nog dient te maken. Indien de stagiaire goed presteert dan kan ervoor worden gekozen om eens in de twee maanden een POP-gesprek te voeren. Periodiek (afhankelijk van de opleidingsinstelling) is er een gesprek tussen de pedagogisch medewerker en de stagebegeleider van school omtrent de ontwikkeling van de stagiaire. De pedagogisch medewerker kan ondersteuning bij de begeleiding van de stagiaire vragen indien de gesprekken stroef verlopen of er bijvoorbeeld over disfunctioneren gesproken moet worden.

4.2.2 VRIJWILLIGERS

Bij de Zoete Bijtjes maken wij gebruik van chauffeurs, die de kinderen van de scholen ophalen en naar de BSO toe brengen. De chauffeurs zijn in het bezit van een VOG en hebben een vrijwilligerscontract bij de Zoete Bijtjes. Daarnaast gaan de pedagogisch medewerkers mee met het ophalen van de kinderen.

4.3 ONDERSTEUNING ANDERE VOLWASSENEN

Binnen Kinderdagverblijf de Zoete Bijtjes bieden wij onze pedagogisch medewerkers ondersteuning aan, zodat zij de meest passende, optimale en kwalitatieve opvang kunnen bieden aan de kinderen. Zo is er een directeur met pedagogisch achtergrond, die verantwoordelijk is voor de kindplanning, contracten en facturatie, een leidinggevende die de pedagogisch medewerkers aanstuurt, een pedagogisch coach die verantwoordelijk is voor het coachen en ondersteunen van de pedagogisch medewerkers op pedagogisch gebied en tot slot werken wij samen met een externe adviseur die ons waar nodig adviseert, ondersteunt en begeleidt op het gebied van kwaliteit en wetgeving.

- Directeur:
De directeur van de Zoete Bijtjes beschikt over een pedagogisch achtergrond, wat betekent dat de pedagogisch medewerkers, naast allereerst op de pedagogisch coach, ook op de directeur kunnen terugvallen voor pedagogische vraagstukken. De directeur is daarnaast voornamelijk verantwoordelijk voor de financiële zaken en administratie. Taken van de directeur zijn zo onder andere:
 - De kindplanning maken en bijhouden
 - Contracten opstellen
 - Facturatie (van bijvoorbeeld de afname van extra dagen en nieuwe plaatsingen)
 - Beantwoorden van mails
 - Vragen beantwoorden omtrent kindplanning, contracten en financiële zaken
- Leidinggevende:
De leidinggevende is verantwoordelijk voor het aansturen en leiding geven aan de pedagogisch

medewerkers en stagiaires, die zorg dragen voor de dagelijkse opvang, ontwikkeling en verzorging van een groep kinderen bij de Zoete Bijtjes. Hiermee is zij verantwoordelijk voor het uitvoeren van het pedagogisch beleid en beleid veiligheid en gezondheid in de praktijk. Onder taken van de leidinggevende vallen zo onder andere:

- Het aansturen van pedagogisch medewerkers waarin de leidinggevende de dagelijkse werkzaamheden van de medewerkers controleert en coördineert, en de medewerkers hierin waar nodig begeleidt en/of motiveert.
- Het begeleiden van vergaderingen met de pedagogisch medewerkers
- Het uitwisselen van informatie met de ouders
- Het beantwoorden van vragen van ouders over de opvang
- Het ontvangen en behandelen van klachten

- Pedagogisch coach:

De Zoete Bijtjes heeft een pedagogisch coach aangesteld voor het waarborgen van de pedagogische kwaliteit op het kinderdagverblijf, door middel van begeleiding van de pedagogisch medewerkers op pedagogisch gebied en het (her)schrijven van het pedagogisch beleidsplan. Om de pedagogische kwaliteit bij de Zoete Bijtjes te kunnen waarborgen, bezoekt de pedagogisch coach (bijna) maandelijks het kinderdagverblijf. De pedagogisch coach kijkt mee op verschillende fronten van de pedagogische kwaliteit. Onder taken van de pedagogisch coach vallen onder andere:

- Het (her)schrijven van het pedagogisch beleidsplan en implementeren hiervan
- Het in kaart brengen, monitoren en coachen van het pedagogisch handelen door middel van (video)observaties en POP gesprekken
- Het aanbieden van workshops die aansluiten op de inzichten uit de observaties.
- Het organiseren van een intervisiebijeenkomst, waarin aandacht is voor de zorg- en opvoedvragen die onder de pedagogisch medewerkers spelen
- Het in kaart brengen van de kwaliteit van de leefomgeving en de mate van ontwikkelingsstimulering

- Externe adviseur:

De Zoete Bijtjes werkt samen met een externe adviseur om de kwaliteit van het kinderdagverblijf te waarborgen maar tevens ook te verbeteren daar waar nodig. De externe adviseur is samen met de leidinggevende verantwoordelijk voor het opstellen van het beleid en de implementatie daarvan. De externe adviseur adviseert, ondersteunt en begeleidt de leidinggevende daar waar nodig is. Als laatste biedt de externe adviseur eventuele bijscholing, workshop en studiedagen aan.

4.4 BEROEPSKRACHT KIND RATIO

De Pedagogisch medewerker-Kind-Ratio betreft de verhouding tussen het aantal PM-ers dat ten minste ingezet moet worden bij een bepaald aantal gelijktijdig aanwezige kinderen in een bepaalde leeftijdsgroep. Deze ratio is vastgelegd in de Regeling kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen.

Voor het bepalen van de PKR maken wij altijd gebruik van de online rekentool (<http://1ratio.nl>).

Aan de hand hiervan wordt een dienstrooster opgesteld, zodat er altijd voldoende pedagogisch medewerker op de groep aanwezig zijn.

Bij een volledige bezetting ziet het beroepskracht kind ratio er als volgt uit bij De Zoete Bijtjes:

Groep	Aantal kinderen	Aantal pm'ers	bijzonderheden
Babygroep	14	2 - 4	
Peutergroep	16	2	
BSO groep	11	1	Omdat de BSO een verticale groep betreft van 4 tot 13 jaar, geldt een BKR van 1 pedagogisch medewerker op 11 kinderen

4.5 BELEID VEILIGHEID EN GEZONDHEID

Veiligheid en hygiëne is zeer belangrijk binnen de kinderopvang. Kinderen moeten veilig en hygiënisch hun tijd kunnen doorbrengen, zonder groot gevaar te lopen op ongelukken, ziektes of ander letsel ten gevolge van een onveilige en onhygiënische kinderopvangorganisatie. Om de veiligheid en gezondheid van de kinderen te waarborgen, wordt er gewerkt met een beleid veiligheid en gezondheid, waarin richtlijnen zijn opgenomen hoe er zorg wordt gedragen voor een veilige en gezonde kinderopvang. Wij vinden het hierbij van belang dat kinderen zelf leren omgaan met kleine risico's en gedragsregels aanleren om kans op ongevallen te minimaliseren. Voor sommige risico's is het maken van gedragsregels met kinderen niet voldoende om het risico te minimaliseren, bij deze risico's zijn er werkafspraken met de pedagogisch medewerkers gemaakt en indien nodig aanpassingen in het pand gemaakt. Meer informatie over de werkwijze omtrent veiligheid en gezondheid kunt u vinden op de locatie.

4.5.1 VIER OGEN PRINCIPE

Vanuit de Wet Kinderopvang wordt verplicht gesteld dat er tijdens openingstijden van de kinderopvang te allen tijde moet worden voldaan aan het vier-ogenprincipe. Het vier-ogenprincipe betekent dat een beroepskracht of de beroepskracht in opleiding de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten, terwijl de medewerker gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene. U kunt bij een andere volwassene denken aan een collega- pedagogisch medewerker, stagiaire (18+), kantoor medewerker of vrijwilliger. Door te werken met het vier-ogenprincipe wordt het risico op grensoverschrijdend gedrag geminimaliseerd.

Wij hechten zeer veel belang aan de veiligheid van de kinderen. Voor grensoverschrijdend gedrag is dan ook geen ruimte binnen onze organisatie. Om deze reden werken wij dagelijks met het vier-ogenprincipe. Zo lopen de pedagogisch medewerkers en de leidinggevende regelmatig onverwacht bij elkaar binnen. Hoe het vier-ogen principe verder vorm is gegeven kunt u lezen in het beleid veiligheid en gezondheid.

4.5.2 ACHTERWACHTREGELING

Indien er slechts één pedagogisch medewerker wordt ingezet, dient er ten alle tijden een achterwacht beschikbaar te zijn. Deze persoon moet bij calamiteiten binnen 15 minuten bij de kinderopvang kunnen zijn. Deze persoon is tijdens de opvangtijden waarbij een pedagogisch medewerker alleen staat, altijd telefonisch bereikbaar. In het beleid Veiligheid en Gezondheid is terug te lezen hoe de achterwachtregeling bij De Zoete Bijtjes precies zijn invulling heeft gekregen.

HOOFDSTUK 5: OUDERCOMMISSIE EN KLACHTEN

5.1 OUDERCOMMISSIE

De Wet Kinderopvang geeft ouders het recht de kinderopvang te beïnvloeden op belangrijke beleidsonderwerpen. Dit kan doormiddel van een oudercommissie daarnaast is het mogelijk voor kinderopvang organisatie die minder dan 50 kindplaatsen hebben en geen oudercommissie gevormd krijgen onder bepaalde voorwaarden te kiezen voor ouderraadpleging.

Oudercommissieleden praten met elkaar over o.a. het pedagogisch beleidsplan, de prijs van de opvang, het aanpassen van de openingstijden, de organisatie van de Dag van de Leidster, de herinrichting van de buitenspeelruimte en de omgang van de pedagogisch medewerkers met ouders.

De oudercommissie heeft als doel de belangen van de kinderen en de ouders van de kinderopvang zo goed mogelijk te behartigen en de ouders te vertegenwoordigen. Zij is bevoegd gevraagd en ongevraagd adviezen uit te brengen over de onderwerpen waarover de oudercommissie adviesrecht heeft. De oudercommissie bevordert tevens goede en heldere informatie aan ouders, de betrokkenheid van ouders bij de kinderopvang en fungeert als aanspreekpunt voor ouders met klachten en informeert hen zo nodig over de klachtenprocedure.

Wilt u met ons meepraten en meebeslissen? Meldt u dan aan voor de vrijwillige functie van oudercommissielid.

Ouderraadpleging

Momenteel is het binnen kinderopvang De Groei en Bloei niet gelukt om een oudercommissie te vormen. Gezien De Zoete Bijtjes een kleine kinderopvanginstelling is met minder dan 50 kindplaatsen is het voor ons mogelijk om met een alternatieve ouderraadpleging te werken. Uiteraard ontslaat dit ons niet van de wettelijke plicht om altijd inspanningen te verrichten een oudercommissie in te stellen.

Wij geven de ouderraadpleging vorm door 2 keer per jaar ouderavonden te organiseren en de ouders om advies/tips te vragen omtrent de onderwerpen die hierboven zijn benoemd. Ook indien er binnen De Groei en

Bloei een aanpassing wordt gedaan waar volgens de wet ouders advies hebben, sturen wij dit door naar de ouders en vragen om hun advies. Daarnaast houden wij ouders doormiddel van nieuwsbrieven op de hoogte van verschillende onderwerpen die binnen de kinderopvang spelen. Het doel bij ouderraadpleging is de ouders actief te betrekken bij het beleid van De Groei en Bloei en de kans te geven mee te denken.

5.2 KLACHTEN

Het kan gebeuren dat er eens iets mis gaat in de communicatie tussen pedagogisch medewerker en ouders of een ouder is niet helemaal tevreden over de opvang van het kind om wat voor reden dan ook. Een klacht ontstaat meestal wanneer communicatie moeizaam verloopt of zelfs helemaal stopt of iemand te laat, niet of onjuist geïnformeerd is. Het behoort tot de taak van de organisatie om in een dergelijke situatie de communicatie weer op gang te brengen. Uitgangspunten zijn hierbij dat de klacht serieus genomen wordt, dat het probleem zo snel mogelijk verholpen wordt, het liefst door degene die in eerste instantie bij de klacht betrokken is. Indien u niet tevreden bent over de werkwijze van Kinderopvang De Zoete Bijtjes of over de gedragingen van één van de medewerkers dan kunt u contact opnemen met de direct betrokken pedagogisch medewerker. U richt zich met uw klacht eerst tot de betrokken medewerker. De betreffende medewerker probeert de klacht in overleg met u op te lossen. Wordt de klacht niet naar uw tevredenheid opgelost dan richt u zich tot leidinggevende van het kinderdagverblijf. Gaat de klacht over de organisatie of over de dienst van Kinderopvang De Zoete Bijtjes dan kunt u zich richten tot de leidinggevende.

Komt u er niet uit met de pedagogisch medewerker of de leidinggevende, dan kunt u een schriftelijke klacht indienen bij Kinderopvang De Zoete Bijtjes volgens de interne klachtenprocedure van de organisatie. Kinderopvang De Zoete Bijtjes moet dan binnen zes weken reageren op uw klacht.

Als uw klacht niet naar tevredenheid is opgelost of als u zich met uw klacht niet rechtstreeks tot de medewerker of het hoofd wilt wenden, dan kunt u uw klacht schriftelijk indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen, middels de zogenaamde externe klachtenprocedure. Bij het Klachtenloket Kinderopvang dat is verbonden aan de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen wordt eerst geprobeerd om de klacht op te lossen door het geven van informatie, advies, bemiddeling of mediation. Ouders kunnen een geschil indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen als:

- ✓ De kinderopvangorganisatie niet binnen 6 weken heeft gereageerd op de schriftelijke klacht.
- ✓ De ouders en de kinderopvangorganisatie het niet binnen 6 weken eens zijn geworden over de afhandeling van een klacht.
- ✓ De kinderopvangorganisatie geen adequate klachtenregeling heeft.

In uitzondering op het bovenstaande mogen ouders meteen een geschil indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen als in redelijkheid niet van ouders kan worden verlangd dat zij onder de gegeven omstandigheden een klacht indienen bij de kinderopvangorganisatie. Dit kan zijn bijvoorbeeld bij klachten over intimidatie of wanneer ouders bang zijn dat het voorleggen van hun klacht vervelende consequenties kan hebben.

De Geschillencommissie beoordeelt in individuele gevallen of aan de voorwaarden hiervoor wordt voldaan.

Externe klachtenprocedure

Als de afhandeling van de klacht door de leidinggevende u niet tevreden stelt, dan kunt u uw klacht schriftelijk indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen, waar het kinderdagverblijf bij aangesloten is. Indien de situatie naar uw mening daartoe aanleiding geeft, kunt u ook direct uw klacht indienen bij deze Geschillencommissie. Het verdient echter de voorkeur de klacht eerst intern kenbaar te maken en de organisatie de gelegenheid te geven deze op te lossen. Als u een klacht wil indienen via de externe klachtenprocedure kunt u zich wenden tot:

De Geschillencommissie

t.a.v. Klachtenloket Kinderopvang
Postbus 90600
2509 LP DEN HAAG
Tel: 070 – 3105310
Website: www.klachtenloket-kinderopvang.nl

Voor meer informatie kunt u op de locatie informeren naar het aparte Interne klachtenreglement van Kinderopvang De Zoete Bijtjes of de website raadplegen.

SLOTWOORD

Dit pedagogisch beleidsplan biedt ouders/verzorgers en medewerkers inzicht in de pedagogische grondbeginselen van ons kinderopvang en is tevens de leidraad voor de dagelijkse omgang met uw kinderen. Wij hebben bewust gekozen voor de hierboven beschreven vorm van kinderopvang. Deze vorm sluit het beste aan bij onze ideeën om samen met ouders/verzorgers te zorgen voor het welbevinden en de ontwikkeling van kinderopvang. Ons pedagogisch beleidsplan is geen eindproduct. Regelmatig zullen wij het plan herzien aan de hand van wisselwerking tussen ouders/verzorgers, kinderen en medewerkers.

Kinderopvang De Zoete Bijtjes B.V.

Walt Disneyplantsoen 92, 1325 SX Almere

KvK: 72911441

LRKP KDV: 519026639

LRKP BSO: 252725359

Bank: NL25 BUNQ 2207 9510 57

Telefoon: 036-8802586

E mail: info@dezoetebijtjes.nl

Website: www.dezoetebijtjes.nl